

3 DİL, DÜŞÜNCENİN AYNASIYSA EĞER...

Dil insanın ait olduğu kültür grubunu, nasıl düşünüp nasıl yaşadığını, değerlerini görebildiğiniz bir aynadır. İlkçağ düşünürlerinden Sokrates'in de söylediği gibi: "Konuş, kim olduğumu söyleyeyim."

8 GÜNÜMÜZDE İŞÇİ GÖÇÜ

Bugün Batı Avrupa'nın sanayi merkezlerinde ve metropollerinde yaşayan 30 milyondan fazla göçmen işçinin tarihi, örneğin geçen yüzyıl başında Amerika'ya göç edenlerinkinden farklı bir yol izledi.

16

68
MAYIS

Die Gaste

Sayı: 2 / Temmuz-Ağustos 2008

Değerli okuyucular, Bildiğiniz gibi, ilk sayımızın temel konusu

dil, anadili ve eğitim oldu. Bunların, herhangi bir ülkenin kendi toprakları üzerinde yaşanan benzer sorunlardan farklılıklara sahip olduğu da malumdur. Farklılık, bu sorunların "gurbet"te yaşanmasıdır. "Gurbet" ise, belli bir süreliğine gidilen ve sonra dönülen, ama Anadolu insanının türkülerle dile getirdiği gibi, "gidenin geri dönmediği" toplumsal bir olaydır. Böylece "gurbetçilik", daha başlangıç halinde, gurbete çıkanların farkında bile olmadıkları bir göç olayı olup çıkar. İşte bu sayımızda, "gurbet ellerde" yaşayan, yaşamak zorunda kalan, ama her durumda "gurbet" olgusunun parçası olan "yurtdışına göç"ü ele almaya çalıştık.

Şüphesiz "göç", kaçınılmaz olarak dil, anadili, eğitim ve toplumsal ilişkileri bir bütün olarak sorunlu hale getirmiştir.

Amacımız, *Almanya'da biçimlenmiş haliyle Türkiye-lilerin dil, eğitim ve toplumsal sorunlarının ortaya konulmasını sağlamak, düşüncesi olan herkesin düşüncesini açıklamasına ve tartışmasına olanak vermek ve bu tartışmalardan olabilecek en olanaklı sonuçlara ulaşılmasına katkıda bulunmaktır.*

Elbette ki bu sorunlar, yalın biçimde bireyleri, bireysel aileleri ilgilendiriyor olsa da, her durumda bu ilişkileri doğrudan etkileyen ve belirleyen siyasal ilişkiler, sorunları daha da karmaşıklaştırmaktadır. Kimi durum-

■ 2. Sayfada

Elli Yıllık Göç ve Yarım Dilli Entegrasyon

Kendimi bekennt yapmaya çalışıyorum biraz. Zu Hause, annem babam bana Ahmet Tamer diyorlar. Dedemin de ismi Ahmet Tamer'miş. Aber sobald ich in der Schule bin, nennt man mich Tama. Was ich vorziehe? Onu ben de tam olarak bilmiyorum açıkçası.

Vielleicht Ahmet Tama. 17 sene önce Dortmund Nordstadt'ta doğmuşum.

... Dinim islam natürlich... Schweinefleisch elimi sürmemiş bugüne kadar... Orucumu da hinundwieder aksatsam da regelmässig tutarım. Özellikle de ramazanda içim besonders huzurlu oluyor. Ama bu huzur ramazandan sonra yerini vicdan azabına bırakıyor.

Auf der einen Seite dinimin ve ailemin benden beklentileri, auf der anderen Seite benim canımın istedikleri. Kızlar, diskolar, kafayı bulmalar...

Ne yapacağımı şaşırıyorum, bin meistens ratlos...

Damit meine Familie glücklich

wird, her haftasonu camiye, kendimi ve arkadaşlarımı mutlu etmek için, bizim köşedeki Haus der Jugend'e ve haftada bir kere Diskoya gidiyorum. Camide okurken gehen mir die Mädchen nicht aus dem Kopf! Haus der Jugend'in diskosunda da, gehen mir die Empfehlungen der Hodschas, ve ailemin kızmaları nicht aus dem Kopf. Beim tanzen, yüreğimin bir yanı kıpır kıpır, diğer yanı mit einem tiefen Schmerz...

...Freizamanlarımda değişik şeyler yapıyorum. Genelde arkadaşlarımla geçiriyorum zamanımı. Arkadaşlarımla hepisi sind natürlich Türken. Çoğumuz aynı okuldan ve aynı mahalledeniz. Zaten bizim oraya "klein İstanbul" diyorlar. Almanlarla nedense türklerle olduğu gibi Vertrauensbeziehung olmuyo. Biz ailemizden elimizde bi parça ekmek olduğunda bunu teilen yapmaya alışmışız. Almanlar ise gözümüzün içine baka baka ellerindeki yeyip, nicht einmal sor-

muyorlar "willst du auch was" diye... Böyle olunca da Vertrauen ve sıcaklık olmuyo automatisch. Zamanımızı genelde çoğunlukla türk jugendlichenlerin geldiği Haus der Jugend'de geçiriyoruz arkadaşlarımla. Haus der Jugend'e çok sık gittiğim için ailemle de stress yaşıyorum. İstemiyorlar oralara gitmemi. Orası günahe yuvasıymış.

Ich versteh das aber nicht... Ne varki sanki arkadaşlarla oturmakta eğlenmekte...

... Anadili meselesi biraz karışık. Dies ist nicht so leicht zu beantworten. Aslında iki dil bilmek güzel birşey. "İki dil, iki insan" der hep babam. In beiden Sprachen konuşulanları problemsiz bir şekilde verstehen yapıyorum. Aaaber, iş konuşmaya ya da yazmaya gelince, gibt es Probleme. Türkçe konuşmaya başladığımda, fülle ich die Lücken mit deutschen Wörtern. Und immer wenn ich Deutsch

■ 2. Sayfada

da doğrudan ilişkisi yokmuş gibi görünen sorunlarda birden patlak veren siyasal tartışmalar, polemikler, ister istemez sorunları siyasallaştırılmaktadır. Tıpkı entegrasyon tartışmalarına dahil edilen asimilasyon söylemlerinin taraflarının ilgili ülkelerin siyaset adamlarının olması gibi.

Şunun artık herkesin kesinkes kabul etmesi gerektiğini düşünüyoruz: Entegrasyon ya da asimilasyon söylemleriyle yürütülen tüm tartışmalar ve polemikler, uygulamada kesin bir çıkmaza girmiş ve sorunlar yumağı oluşturmuştur. Bu çıkmazın ve sorunların açık ifadesi ise, *Türkiyelilerin 3. kuşağının iki yarım dilli oluşlarıdır.*

Dil, bilinçtir; dil, bilginin aktarım aracı, bilginin edinim aracıdır. Düşünce üretimi de, teknolojik bilgi birikimi de, her durumda dile gereksinime duyar. Dil ise, bir eğitim ve öğretim konusudur. Ve bu konu, bir sorun haline gelmişse, kendi anayurtlarının dışındaki topraklarda yaşayan insanların özel bir sorunu haline gelmişse, bu konulara kimse kayıtsız kalamaz.

Bu nedenle, sorunları ortaya koymak, tartışmak, bunlardan sonuçlar üretmek ve bu sonuçlara göre yapılması gerekenleri saptayabilmek için, sorunları olan ve bu sorunlara ilişkin düşüncesi olan herkesin bu sürece katkıda bulunmasını bekliyoruz.

Saygı ve sevgileri-mizle.

Zeynel KORKMAZ

DIE GASTE

İKİ AYLIK TÜRKÇE GAZETE

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
(ViSdP): ZEYNEL KORKMAZ

Duisburg/Essen Üniversitesi,
Türkçe Öğretmenliği Bölümü
Öğrenci Temsilciliği

E-Posta Adresi:
diegaste@yahoo.com

rede, araya türkçe kelimeler sokuşturuyorum.

Almanya'da doğmuş olmama rağmen almanlar kadar kadar almancayı konuşup, yazmıyorum. Aynı şekilde Türkçe anadilim olmasına rağmen (gerçekten de anadilim mi, o kadar da emin değilim aslında), Türkiye'dekileri güldürecek bir Türkçe konuşabiliyordum.

Annem ben konuşurken hep kızıyor: "konuşacaksan adam gibi konuş, zırt pırt Almanca kelimeler sokuşturup durma" diye. Was soll ich machen, başka türlü konuşmıyorum. Zweisprachigkeit zenginliktir diyor birçok insan. Ya insan her iki dili de yarım biliyorsa? Ist dann immer noch zenginlik?...

... 2 sene önce, habe ich die deutsche Staatsbürgerschaft erworben. Ama hergün okula geçen izinde İstanbul'dan satın aldığım ayyıldız T-Shirt'ümle göğsümü gere gere gidiyorum. Bazen düşünüyorum da, für welche Mannschaft wäre ich, wenn die Nationalmannschaften der Türkei und Deutschland gegeneinander spielen würden?!

Rathaus'a gittiğimde, wenn die verantwortlichen Damen und Herren, siyah saçlarımdan dolayı bana yan yan baktıklarında, fühle ich mich nicht unbedingt heimisch, und bin oft sehr enttäuscht.

Im Urlaub in der Türkei, yarım yamalak Türkçemden dolayı Alamancı olduğumu anla-

yan insanların bakışlarından, çarşıdaki verküfercıların 3 liralık şeyi bana 5 liraya satmak isteyerek verarschen yapmak istemelerini gördükten sonra, fühle ich mich auch dort nicht unbedingt heimisch, yani doppelt hayalkırıklığı.

Mein Vater sagte immer, ben de inanmazdım: "Oğlum biz Almanya'da Ausländer, Türkiye'de Alamancıyız." diye. Ich glaube er hat recht. İki tarafta da gurbetteyiz. "Vatan doğduğun yer değil, doğduğun yerdir" atasözünü söyleyenler würden sich wundern, wenn sie uns hören würden. Bin ich in der Türkei, Almanya'yı arıyor ve özlüyorum. Und in Deutschland 11 ay boyunca Türkiye buram bu-

ram burnumda tütüyor, bis ich in Kapikule asık suratlı ve arrogant polislerin "çek arabanı çek" diye bağırana kadar. Bu nasıl iş anlamak zor. Kalmak da zor gitmek de zor. Und wenn man da ist, hayalkırıklığına uğramamak da zor. Bana sorduklarında neresin diye, sage ich immer, annem babam Zonguldak'lı, ben ise Alamancı türklerdenim diyorum.

Açıkçası ben de tam olarak bilmiyorum, was ich antworten soll.

Ich glaube, genç nesil alamancı türklerin hepsi benim gibi.

Oder irre ich mich ???...

Arslan YALÇIN

İÇERİK

Elli Yıllık Göç ve Yarım Dilli Entegrasyon	1	
Dil, Düşüncenin Aynasıysa Eğer...	3	Berin Uyar
Hayat, Şikâyetçisi Belirsiz Bir Dava Olunca!	4	Zeynel Korkmaz
Almanya'ya Göçün Tarihi	5	Milazım Koçtürk
Yetişmekte Olan Neslin Sorumluları	6	Nebahat S. Ercan
Neden Ana Dili?	7	Hasan Gürler
Almanya Genelinde Vatandaşlık Sınavları Başlıyor	7	Haber
Türkiyeli Göçmenlerin Sosyal ve Kültürel Konumu	8	Mevlüt Asar
Günümüzde İşçi Göçü		
Göçmen (Türk) Çocukları =Günah Keçisi	9	Aslan Yalçın
"Konuk İşçi" Çok Komik	10	Sabri Çakır
İki dilli veya çok dilli eğitim: Günümüzde hala olanaklı mı ?	11	İmdat Ulusoy
Troya'nın Bitmeyen Savaşı ve Tarih Bilinci (II)	12	Celil Denkaş
Bir Varmış, Bir Yokmuş	13	Ahmet Onay
Duisburg-Essen Üniversitesi'nde Protesto	14	Haber
68 MAYIS	16	

Dil, düşüncenin aynasıysa eğer...

Berin UYAR

“Bir, iki, üçler, yaşasın Türkler.
Dört, beş, altı, Polonya battı.
Yedi, sekiz, dokuz, Alman domuz
On, on bir, on iki, İtalya tilki.
On üç, on dört, on beş, Ruslar kalleş.
On altı, on yedi, on sekiz, arslan Portekiz...”¹

Öyle sanıyorum ki, bu tekerlemeyi çoğunuz anımsadınız. Çok emin değilim, acaba arada bir kaç dize daha var mıydı? Tekerlemenin melodisini mırıldanarak tekrarladım defalarca. Ama aklıma gerisi gelmedi. Belki de bu kadardı. Eğer bu kadarsa, iyi ki bu kadarmış... Daha ABC’yi bile öğrenmeden sokaklarda, okul bahçesinde elele tutuşup sekerek söyledik bu tekerlemeyi. Müzik öğretmenimiz Galip Bey’in akordiyonu eşlik ederdi çoğu kere bize...

O günlerde insanların nereden gelip nereye gittikleri, kim ve nereli oldukları, neye inandıkları bizi hiç ilgilendirmezdi. Bizim için önemli olan, bahçelerinde oynamamıza izin vermeleri, balkonlarına topumuz kaçtığında onu patlatıp patlatmadıkları, biz çocuklara nasıl davrandıklarıydı. Teyzemin en yakın arkadaşı Hayganoş Teyzemin Ermeni olduğunu, onu kaybettiğimizde, kapısından hayatımda ilk kez girdiğim kiliseden uğurlarken farkettim. Karşı komşumuz “Onnik Amca”nın Rum olduğunun ayırdına ise, ata toprağı İstanbul’u terkederek Yunanistan’a gitmek zorunda kaldıklarında², vedalaşmak üzere ailece baanneme geldikleri akşam vardım. Hepimiz çok ağlamıştık.

Yazının girişine aldığım bu masum çocuk oyununun melodisi de sözleri de

¹ Tekerleme, eşsesli sözcüklerle kurulan, birbiriyle uyumlu, çoğu zaman kafiyeli ama saçma sözcüklerle tamamlanan hazır söz kalıplarıdır. Çocuk oyunlarında eş ve ebe seçmek için, masalların giriş ve sonuç bölümlerinde, yörelere özgü biçim ve ritimlerle söylenirler. Bu yazının başındaki tekerleme, çocuk oyunlarında eş veya ebe seçmek için kullanılır.

² Ecevit’in başbakanlığı döneminde, 1974 yılında yapılan “Kıbrıs Barış Harekati” sonucunda çok sayıda İstanbullu Rum da Türkiye’yi terketmek zorunda kaldı. Cumhuriyet’in kurulduğu yıllarda sayıları 110 bin olan Rum azınlık sayısının bugün 2 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir. (1965 yılından itibaren Türkiye nüfus sayımlarında vatandaşlara konuştukları dil ve dini inançları resmen sorulmadığı için azınlıklarla ilgili sayılar tahminlere dayanmaktadır.)

bu günlerde nedense kafamda dönüp duruyor. Belki de Avrupa Kupası nedeniyle... İnsanın çocukluğunda beynine kazınanlar, edinilen değer yargıları kolayca sökülüp atılmıyor. En ufak bir çağrışım o izleri uzun yıllar saklandıkları inlerinden çıkarıyor ve serbest bırakıyor. Bakın çocukluğumun tekerlemeleri neler-de dolaşüyor: “Arslan Portekiz” Çeklere yenildi. “Domuz Almanlar” Polonya’yı batırdı. “Kalleş Ruslar” Hollanda’yı yendi. “Tilki İtalya” ne yaptı hatırlamıyorum. Ama şu anda, bu yazıyı kaleme aldığım saatlerde sokaklarda “yaşasın Türkler” var.³

Yanlış anımsamıyorsam, 90’lı yılların başında Almanya’da ilginç bir tartışma yaşamıştık. Berlin Duvarı’nın yıkıldığı, DDR’in tarihe karıştığı o günlerde Alman Dazlakları saldırılarını artırmış, yabancı düşmanlığı yükselmişti. Batı’da Türklere, Doğu’da ise orada yaşayan yabancılara saldırılıyordu. Birden gündeme **getürkt**⁴ sözcüğü düştü. Bazı Alman aydınları tarafından, Türklere karşı önyargı oluşturan bu sözcüğün ve benzerlerinin sözlüklerden çıkarılması gerektiği; ayrımcılık yaratan ve o yıllarda farklı boyutlarıyla tartışılmaya başlanan “çokkültürlü” toplum yapısına ters düştüğü savunulmuş ve uzunca süren bir kampanya başlatılmıştı. Alman Sendikalar Birliği DGB’nin, ırkçılığa ve yabancı düşmanlığına karşı başlattığı ve bugün de hala devam eden, “*Macht meinen Kumpel nicht an!*” kampanyası da aynı döneme denk gelir.

Konu, Türkiyeli göçmenler arasında da tartışıldı. Tartışmalar sonunda varılan nokta, bu tür kalıpların her dilde kullanıldığı; sözlüklerden çıkarmak yerine genç kuşaklara, onları önyargılarının ve içinde buldukları dar toplumsal-kültürel tek yanlı biçimlendirici dünyalarının etkilerinden kurtaracak, kendi deneyimiyle ve nesnel bilgi sonucunda oluşturabilecekleri bir dil, bir bakış açısı, bir davranış biçimi kazandırmanın gerekliliği olmuştu.

Benim de katıldığım bu tartışmaların en çarpıcı yanlarından biri, ırkçılığın, ayrımcılığın her türüne karşı olan bizlerin de, kendi anadilimizi konuşurken, karşı tarafta eleştirdiğimiz tarzı, farkına bile varmadan “masumca” kullandığımızı farketmemizdi. Türkçe sözlüklere girmiş bazı kalıp sözler çocukluğumuzun bahçelerinde, ninelerimizin masallarında, şarkılarımızda, tekerlemelerimizde, kavgalarımızda, küfür ve es-

³ Bu yazının kaleme alındığı sırada, 2008 Avrupa Kupası’nda yarıfinale yükselen Türkiye henüz elememişti.

⁴ *Getürkt*: sahte, hileli, gerçek olmayan, hile karıştırılmış.

prilerimizde, günlük yaşamın her alanında dilimizde yaşıyor; bizi rahatsız etmeden ve hatta çoğu zaman “sevimli” bile görünerek, benzetmelerle, atasözleriyle aramızda dolaşıyordu.

Tabii ki hala da dolaşıyorlar...

MASUM SÖZLER Mİ?

Yaramazlık yapan çocuklarımız, “Araplara yedirmekle”, “Çingenelere vermekle”, “Yüklükten (dolaptan) çıkacak bir dudağı yerde, bir dudağı gökte dev Arap”larla korkutulmaz mı?

Para harcamayı sevmeyenlere, “Yahudi gibi cimri”, başkalarından çok şey isteyenlere, “Çingene gibi arsız”, biraz nazlanana, “Ermeni gelini gibi kırıma” denmez mi?

İçinden çıkılmaz gibi görünen bir durum, “Arap saçı” değil midir? Ortalık çok karışıkta, “Çingene çalıyor, Kürt oynuyor”; yemeğe davet ettiğiniz kişinin acelesi var da hemen gitmek isterse, “Kürt yemeğini yer çarığına bakar” kalıpları kullanılmaz mı?

Esmer tenliler, kırmızı giymekten, “Arap dilini çıkarmış gibi” denmesin diye kaçınırlar. Her zaman, “Alavere dalavere Kürt Memet nöbete” gönderilir. “İsteyenin bir yüzü, vermeyenin iki yüzü karadır”dır. Son yıllarda bazı çevrelerde bu atasözü, “İsteyenin bir yüzü kara, vermeyen zenci” biçiminde söyleniyor.

“Yamyam”, “fella”, “köylü”, “gavur”, “yezid”, “Bulgar”, “Çemişkezekli” sözcüklerinin bir hakaret, bir küfür olarak kullanıldığını bilmeyen yoktur herhalde. Adanalı tartışmaz, “kabadayı”dır. Kayserili, “adama pabucunu ters giydirir” ve hatta, “eşeği alayıp pullayıp babasına satıverir.” Bursalılar, “efeminedir”. Çorum’dan “adam çıkmaz”. Tuncelili mi, o zaman mutlaka “komonist”tir.

Köylüye göre, “şeheri kafası”, şehirliye göre “köylü kurnazlığı” anlaşılabilir. Köylü, “çankırlı erkanıharp”tir. Bir de “dağdan gelip bağdakini kovan”lar vardır ki, bunlar kimi zaman “magan-da”, kimi zaman “sosyete”dirler. Şehirlerimizi “kırı”lar istila etmişken, kırsal bölgelerde “şehirliler baldır bacak açık dolaşır, gençlerimizi baştan çıkarmaktadırlar”.

Kimisi uzun yüzyıllar içinde belli gözlemler sonucunda, kimisi kişisel deneyimler sonucu, kimisi politik-tarihsel nedenlerle oluşmuş, kalıp sözlerle çevrilidir insanın çevresi. Bunları sayfalar boyu sürdürmek mümkündür.

Örnekler, hangi biçimde dile katılmış olurlarsa olsunlar, bizim “öteki”ni onun bireysel, tekil özelliklerinden yola çıkarak değil, onun ait olduğu grup hak-

kında bildiklerimizden yola çıkarak değerlendirildiğimizi gösterir. Bunun altında, “eğer bu kişiler, aynı gruba aitlerse, hepsi de birbirine benzer” düşüncesi yatar ve sonuçta, “birini tanıdın mı, hepsini tanırısın” sonucuna varılır. Dış dünya gerçekliğini stereotiplerle kategorize eden bu tutum, belirli bir grup hakkında olumsuz, doğmatik bir varsayım olan önyargının (peşin hüküm) oluşmasına yol açar. Etnosantrik ve klişelerle düşünen/konuşan insanların farklı insanlar, milliyetler, etnik gruplar, kısacası “öteki” konusunda katı ve değişmez bir kanaatleri vardır. Kurdukları dünyada “kötü” ötekidir. Bu tutum, ötekinin önce *sözel olarak dışlanmasını* getirir. Sürecin daha ileri aşamalarında hedef kitle (öteki) ile *ilişkiler sınırlanır*, farklı muamele ve *diskriminasyon* başlar. Daha sonraki aşama *saldırganlık düzeyi*, şahsa ve mala yönelik şiddettir. Son basamak ise *yok etme düzeyidir*. Linç olaylarını, toplu kıyımları içerir.⁵

Masum atasözlerinden, kalıp sözlerden yola çıkıp toplu kıyımlara varmak, biraz abartı gibi görünmekte. Ancak Nazi Almanyasına kadar uzanmadan, daha yakın tarihte yaşanan bir kaç olayı anımsamanın, konunun önemini ortaya çıkarmak açısından yararlı olacağı kanısındayım. Yukarıdaki yaklaşıma uygun düşen en çarpıcı örneklerden biri, politikacılar ve ırkçı, yabancı düşmanı örgütler tarafından yıllardır yürütülen kampanyalar sonucu gerçekleşen Türklere evlerini yakma olaylarıdır. Seçim kampanyalarında, aşırı sağcıların eylemlerinde ve medyada kullanılan belgileri anımsayın.

Yine yakın tarihte Türkiye’de yaşananları da unutmayalım. Hrant Dink’in öldürülmesi, propoganda yapıyorlar diye Hristiyan vatandaşlarımızın gırtlaklarının kör bıçakla kesilmesi, insan hakları takipçilerinin “komünistlere, vatan hainlerine ölüm” çığlıklarıyla linç edilmek istenmeleri...

KONUŞ, KİM OLDUĞUNU SÖYLEYİYİM⁶

Kişinin doğumundan itibaren başlayan kültürleme⁷ süreci, ölümüne kadar sürer. Eğer fiziksel bir engeli yoksa, içine gözlerini açtığı toplumun dili-

⁵ Bilgin, Nuri; *Kimlik Sorunu*, 1994

⁶ Sokrates

⁷ Kültürleme (*enculturation*): Bozkurt Güvenç’e göre, kişinin kendi toplumunun kültür içeriğini öğrenmesi, toplumca istenen, beklenen insan olma sürecidir. Sosyal bilimcilerin sosyalleştirme/ toplumsallaştırma adını verdikleri, geniş anlamıyla toplumsal boyutlu eğitimidir. Kültürleme, kişinin toplumdan öğrenmesiyle gerçekleşir. Bu anlamıyla, tek yönlüdür, bir karşılıklık yoktur. (Güvenç; *İnsan ve Kültür*)

ni öğrenir; konuşma biçimini, toplumsal rollerini benimser ve bu dil aracılığıyla bildirişim kurar. Ancak dil, sadece bildirişim aracı değildir. İnsan, içinde sosyalleşmesini tamamladığı bu kültür grubunun problem çözme yolunu, neyin doğru neyin yanlış olduğunu; iyilerini ve kötülerini, kısacası “dünya görüşü”nü de dil yoluyla algılar ve anlamlandırır ve uygular. Bu süreç içinde insan, içinde yaşadığı kültür grubunun paylaştığı değer dizgeleri ve inançlarını dil yoluyla yansıtır, paylaşır, güçlendirir. Dış gerçekliğin karşılaştırılmasında ve kümelenmesinde dili kullanır.⁸ Dil, düşüncenin ifade edilmesi için bir araçtır. İnsan, kültür dünyasını inşa ederken dili, yapı taşı olarak kullanır.

Bir kültürün izlerini sürmek için önce o kültür varlıklarına, atasözlerine, deyimlerine, benzetmelerine, şarkı ve mallerına bakmak gerekir. Şüphesiz, çokkültürlü toplumlarda yüzyıllar boyu dil yoluyla yaşatılan farklı değer, düşünce ve inançları; bu farklı kültürler arasındaki etkileşimi, kültür çatışmalarını, bu son derecede karmaşık yapıyı sadece kalıp sözlerle açıklamaya çalışmak yeterli değildir.

Ancak, bir kültürün oluşmasında “kalıp sözler”in önemli bir rolü olduğunu; çatışma kültürü oluşturan, kültürler arasında önyargıların oluşmasına, güçlenmesine yardımcı olan ve ayrımcılık yaratan bu olgu üzerinde tartışmanın gerekliliğini, çocuk eğitiminde konunun üzerinde titizlikle durulması ve altı fazlaca çizilen farklılıklar yerine benzerliklerin öne çıkarılması gerektiğini; “öteki”ni aşağılamayan ve dışlamayan, farklı olanı anlamaya çalışan; “ben”i mutlaklaştırmayan; çatışmaların en aza indirildiği, farklı kültürlerin birarada yaşayabileceği çokkültürlü bir toplumu yaratmada bunların gözönünde bulundurulmasının gerçekçi bir adım olabileceğini düşünüyorum.

Türkiye’de ve Almanya’da “çokkültürlülük” olgusunun sadece politik değil aynı zamanda dil-kültür ilişkisi içinde de yeniden tartışıldığı bu günlerde yazının başında verilen örneklerin ve benzerlerinin dikkate alınması gerekiyor.

Farklı kültürlerden gelen insanların birarada yaşayabilmeleri, ırk, din, dil, cins ayrımının içinde yokolmadan birbirlerini anlayabilmeleri, hiçbir önyargıya kapılmadan “öteki”ni tanıması ve anlayabilmesiyle olanaklıdır.

Küreselleşmenin, altını kalın çizgilerle çizdiği etnik, kültürel, dinsel ve dilsel farklılıkların sınırlarını aşarak düşünebilen ve hareket edebilen; kültürler arasında sadece farklılıkların değil ortak noktaların da bulunduğu bilincine varabilen birey, topluluk ve ulusların, çokkültürlü toplumu geliştirebileceği açıktır. Bu ideal olduğu düşünülen toplumu da hiç şüphesiz, düşmanlığın, kin ve şiddetin dilini değil, aklın ve sağduyunun dilini konuşacak olanlar kuracaktır.

Dil insanın ait olduğu kültür grubunu, nasıl düşünüp nasıl yaşadığını, değerlerini görebildiğiniz bir aynadır. İlkçağ düşünürlerinden Sokrates’in de söylediği gibi: “Konuş, kim olduğumu söyleyeyim.”

30 Haziran 2008

⁸ Oktar, Lütfiye; Dil-Kültür İlişkisi Üzerine, 1995

Hayat, Şikâyetçisi Belirsiz Bir Dava Olunca!

Zeynel KORKMAZ

İster hukuksal ölçütlere, ister toplum kendi yargı anlayışına dayansın, bir dava/hesaplaşma en az bir kişinin, en az bir olayın sonrasında ve en az bir şahıs veya oluşum tarafından mağdur durumda bırakıldığını öne sürdüğü için başlayabilir. Yürütülmesi uygun görüldüğü andan itibaren, belirli bir zaman diliminde, karşı tarafın suçu ya da suçsuzluğu kanıtlanmaya çalışılır. Dava/hesaplaşma nihayet bir karar ile neticelenir. Şikâyetçi ya kazanmış ya da kaybetmiştir. Hakkındaki suç duyurusuyla yargılanan kişi ise ya beraat etmiştir ya suçlu bulunmuştur ya da delil yetersizliğinden serbest kalmıştır. Suçun işlendiği kanıtlandığı takdirde, yapılan haksızlığın ortadan kaldırılarak, genel anlamda sosyal yaşamı ve özel anlamda mağdurun kendi yaşamını savunmak, gelecekte de benzer girişimlere caydırıcı etkide bulunmak için ‘ceza’ gündeme getirilir ve içeriği belirlenir. Dava böylece noktalanmış olup, infaz için yetkili makamlar veya toplumsal güçler devreye sokulur. “Suça uygun ceza” her zaman, sosyal huzuru ve güvenliği garantileyen bir olgu olarak sunulur. O, böylece, kaosu önlenmesi ve insanın onuruyula, yani insanca varolabilmesi için bir gereksinim gibi algılanır.

Hayat bir davadır. Peki karşıları ve şikâyetçisi kimdir? Ucuz işçi olarak getirilen ve o günden bu güne, sosyal dışlanmışlık, eğitimsizlik, ayrımcılık, işsizlik ve özellikle de yabancı düşmanlığı gibi koşullarda yaşamını sürdürmek durumunda kalan göçmenler, Alman toplumuyla eşit olmadıklarının bilinciyle kendilerini “mağdur” ve bu nedenle de “haklı” görmekteydiler. Sözü edilen “haklı”lığın, geçmişleri nedeniyle, Ne naziler ile aralarına kalın çizgiler koyma gereği duyan Alman çoğunluk tarafından hoşgörüsü karşılandığı duygusu, yıllarca ağır basmıştır. Fakat şikâyetçisi belirli olan bu dönemin artık bitmiş olduğu şüphesizdir. Eski “haklı”lar neye uğradıklarını şaşırıp, kendilerine yönelik kesintisiz, topyekün ve öfkeyle yoğunlaşmış şikâyetlerde bulunulduğunu açıkça hisseder olmuştur. Değişen neydi? Kırılma nerede yaşanmıştı?

Hatırlanacağı gibi 2004 Kasım’ında, “Submission” adlı filmiyle müslüman kesimin tepkisini çeken Hollandalı yönetmen Theo Van Gogh, Faslı bir kökten dinci tarafından öldürülmüştü. Olayın ardından yaşanan yabancı düşmanı saldırılar, yeni bir dönemin çanlarını çalmıştır. Hollanda Başbakanı Balkenende, iç savaşın sinyallerini alırken, Almanya’da Angela Merkel, entegrasyonun başarısızlığına uğradığını ve yeni bir “yabancılar politi-

kası” izleneceğini ilan ederek, asıl kırılmayı resmileştirmiştir. Kökten dinci bir Faslı’nın eylemi ile Almanya’da ne olduğu belirsiz bir entegrasyon sürecinin başarısızlığı arasındaki nedensellik bağına kurmak, Angela Merkel ve muhafazakâr çevrelere ait bir beceri olsa da, olay, göçmenler açısından bir dönüm noktası teşkil etmiştir. “Teşvik ve talep etme” sloganıyla yeni politikasını şekillendiren sağcı kesim, yabancıların iyi niyetlerini ortaya koymalarını, onlar için bir görev ve sorumluluk haline getirmiştir. Alman kültürel değerlerine ve anayasasına saygı, iç güvenliği tehdit eden unsurlardan uzak

durulması ve gerektiğinde bunların ihbar edilmesi, uyuma karşı çıkılmaması, kısaca, istenilenin tartışmasız yerine getirilmesi, “tek çözüm yolu” biçiminde sunulmuştur.

Bu yaklaşımın, savunulmak istendiği öne sürülen demokratik değerler ile çelişmesi ise, göz ardı edilmiştir. Ceza hukukuna göre bir şahsa, kendi suçsuzluğunu kanıtlama zorunluluğu getirilemez. Bu davacının görevidir. Irak Savaşı’ndan önce ABD’nin Saddam Hüseyin’den, atom bombası üretme teşebbüsünde olmadığını kanıtlamasını istemesi, 2004 Kasım’ında, 20.000’i aşkın Türkiyelinin katıldığı ve terörden uzak durulduğunu göstermek için düzenlenen Köln yürüyüşüyle aynı anti-demokratik mantığa sahiptir. Dönemin Bavyera Eyaleti İçişleri Bakanı Günter Beckstein başta olmak

üzere belli bir politik kesim, böyle bir güven sinyali gerekli görebilmiştir. Türkiyeliler açısından bu müdafaa girişimi, koşullandırılmayı kabullenmek olarak somutlaşmıştır. Çözümü, göçmenlerin barışçıl emellerini inandırıcı bir şekilde ortaya koymak amacıyla savunmaya çekilmelerinde arayanların ise, psikolojik yıpranmalarını beraberinde getirecek sayısız olaylarla yüzleştirilmeleri artık kaçınılmaz bir sonuç olacaktır. Nitekim son yıllarda cereyan eden İdomeneo, Marko Weiss, Papa Benedikt’in konuşması, Bir Alman hakimın Kuran’dan alıntı yapması, Münih Metro su saldırısı v.b. gibi olaylar, Türkiyelilerin imajını zedelemeye neden olmuştur. Öte yandan, özellikle Münih Metro su saldırısından sonra ve Hessen Eyalet seçimleri bağlamında Roland Koch ve Angela Merkel’in, Alman Ulusu’nun özgürlüklerini kısıtlayan bir azınlıktan söz etmesi, sıradan bir gelişmenin hedef yaratmak amacıyla nasıl bir fırsata dönüştürülmeye çalışıldığını göstermiştir. Angela Merkel, “tehdit altındaki ulus”un kurtarıcısı olarak, devletin gelecekteki sert politikalarını meşurlaştırmaya kalkışmış, fakat seçim provokasyonunun özü açığa çıktığı için isteklerini kabul ettirememiştir.

Kanun ve kuralları ihlâl eden, fırsat kollayan ve genellemelere eğilimli bir mantığın, sosyal yaşamı ve iç güvenliği tehdit eden bir yabancı resmi çizme kararlılığı şaşırıcı değildir. Özellikle kriminal olmuş göçmen gençler bu amaçla gündemde tutulmakta, dinci kesim ise medya ve politika tarafından muhatap alınmaktadır. Aydın ve demokratların saf dışı bırakılmasını gerektiren bu tutum ile, “insanlıktan çıkmışların” mağdur ettiği Alman çoğunluğa, öfke duyma ve ceza isteminde bulunma hakkı kazandırılacağı hesaplanmaktadır. İnfaz gücü ise devletin tekelindedir.

Dünya genelindeki ekonomik durumun sosyal huzursuzluk yaratması beklenirken, sağcı kesimin toplumu etnik ve dini boyutlarda bölme girişimi, kendi güvenliğini garantilemekten başka bir işlev görmeyecektir. Yapılması gereken ise, saf dışı kalmışların, şikâyetlerin kaynağını göstererek, adına “entegrasyon ve terörle mücadele” denilen antidemokratik sağcı politikaları, Almanların ve göçmenlerin gözünde teşhir etmesidir.

Almanya'ya Göçün Tarihi

Milazım KOÇTÜRK
Öğretmen

II. Dünya savaşı sonrasında, Almanya işgücü açığını yabancı işçi ile kapatmaya karar vermesi sonunda önce İtalya 1955, sonra İspanya 1960 ve Yunanistan 1960 ile işgücü anlaşmaları yapmıştır. Buna rağmen işgücü açığı kapatılamamıştır. Arkasından Türkiye (1961), Fas (1963), Portekiz (1964), Tunus (1965) ve Yugoslavya (1968) ile anlaşmalar yapılmıştır.¹ Türkiye ile Almanya arasında 30 Ekim 1961 tarihinde imzalanan işgücü alımına ilişkin anlaşmada, diğer ülkeler gibi teklifi yapan Türkiye olmuştur. Türkiye'deki 27 Mayıs 1960 askeri darbe sonrası kurulan askeri hükümet, ülkeyi modernleştirme politikası kapsamında "ihtiyaç fazlası" işgücünü sürekli olarak yurtdışına göndererek, bir yandan iş piyasasının yükünü hafifletmeyi, diğer taraftan acilen gereksinim duyulan dövizin Türkiye'ye aktarılmasını ve ileride yurda kesin dönüş yapacak kalifiye elemanların getirecekleri deneyim ve teknik bilgi birikimiyle ülkenin çağdaş ekonomik gelişimini teşvik amacını gütmektedir. Türkiye yoğun işsizliğin önünü kesmek ve birkaç yıldır zaten Alman işverenler tarafından başlatılmış olan işgücü alımını, yasal düzenlemelerle bir sisteme bağlamak istiyordu. Türkiye'nin teklifi karşısında Almanya oldukça çekingen davranmıştır. Bu anlaşmanın yapılmasında Türkiye bütün kozlarını ortaya koymuştur. Anlaşmanın yapılmasında en önemli neden Türkiye'nin Nato üyeliği olmuştur. Berlin duvarının örülmesinin ve "Türk-Alman silah arkadaşlığının" bu sözleşmenin yapılmasında hiçbir rolü olmamıştır.² İki ülke arasında yapılan bu sözleşmeden sonra 1964 yılında göçmen işçi sayısı yüz bini bulmuştur.³ 30 Nisan 1964'te Türkiye ile Almanya arasında sosyal güvenlik anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşma çerçevesinde yabancı işçiler sağlık bakımı, iş kazaları, sakatlık, ölüm hallerinde sosyal sigorta kapsamına alınarak, doğum ve çocuk yardımı, işsizlik ve emeklilik hakları tanınmıştır.⁴ Artan işsizlik, ekonomik bunalım ve petrol krizinin de etkisiyle 1973 yılının sonunda Alman Devleti yabancı işçi alımını durdurmuştur. Ülkede bulunan yabancı işçilerin çalışması engellenmemiş, fakat

geri dönmeleri için öğütlenmiştir. Buna rağmen Türk göçmen işçilerinin sayısı aile birleşmeleri ile sürekli artmıştır. 1973-74'te tüm Avrupa Birliği ülkelerinde yaşayan Türk işçi sayısı 711.302 iken bu nüfus eş ve çocukların gelmesiyle 1.765.788'e çıkmıştır.⁵ Almanya yeni göç hareketlerini durdurmak için radikal önlemler alarak, 1980 yılında Türklere yönelik vize alma zorunluluğu çıkartır. Aile birleşiminde yaş sınırı 16'ya indirilir. İltica edenlere çalışma izni verilmez.⁶ 28 Kasım 1983'te geriye dönüş teşvik yasası çıkarılır. Buna göre 31 Ekim 1983 ile 30 Haziran 1984 tarihleri arasında Türkiye'ye dönen işçilere 10.500 DM ve çocuk başı 1.500 DM tutarında bir para yardımı yapılacaktır. Ayrıca çalıştıkları süre boyunca ödedikleri emeklilik kesintilerini iki yıl beklemeden geri alacaklardır. Bu tarihler arasında 211.000 kişi geri dönmüştür, fakat 14.000 kişi yasadan yararlanarak 10.500 DM'ı almıştır. Sayılarının her yıl artmasına rağmen, teşvik yasaından dolayı ilk defa 1983'te Türklere sayısında bir azalma görülmüştür.⁷ Bu çerçevede içinde geri dönen ailelerin çocuklarına Türkiye'ye uyum sağlamaları için destek verileceğine dair bir kültür anlaşması imzalanmıştır (1984).⁸ Türk işçiler 1990'lı yılların başında, otuz yılı aşan geçmişe rağmen hukuksal statülerini emniyet altına alma mücadelesini sürdürmek zorunda bulunmaktadırlar. Almanya'da 1 Ocak 1991'de yürürlüğe giren "Yabancılar Yasası", genç kuşağın Alman vatandaşlığına geçişini kolaylaştırırken, uzayan işsizlik durumunda oturma hakkını kısıtlayan hükümler de getirmiştir.⁹ İki Almanya'nın bir-

leşmesinden sonra yabancı düşmanlığı yaygınlaşmıştır. Bütün bu olumsuz koşullara rağmen Almanya'daki Türklere sayısının azalmamıştır. Türkiye'den getirilen "ithal" damat ve gelinlerle göç halen devam etmektedir. Almanya'da yaşayan Türklere sayısının 2 milyon 700 bini aşmıştır. Göçmen Türklere artan nüfusunun büyüklüğü Almanya nüfusunun yaklaşık %3.2'si ile Almanlardan sonra en büyük gurubu oluşturmaktadır.¹⁰ Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik ve işsizlik sorunu devam ettiği sürece Almanya'ya göç, yasal ve yasal olmayan yollarla (Almanya'ya yasa dışı yollardan girmek, para karşılığı evlilik yaparak Almanya'ya gelmek, Türkiye'ye gelen turistlerle para karşılığı evlenerek vs.) devam edeceklerdir. Bunlar da edebiyata yansınacak, romanlara, filmlere konu olmaya devam edeceklerdir.

TÜRK EDEBİYAT VE SİNEMASINDA ALMANYA GÖÇÜ

Göç yazınları, Türk işçilerin Almanya'ya gelmesiyle o dönemde yaşananları yansıtmaktadır. Bu yazınların temel konuları; dışlanmışlık, vatan özlemi, uyum güçlükleri, ekonomik sorunlar, çevrelerine yabancılaşma ve kimlik arayışı olmuştur. W. Riemann, Nevzat Üstün, Bekir Yıldız ve Yüksel Pazarkaya'yı göçmen edebiyatına öncülük eden yazarlar olarak belirtmektedir.¹¹ 1965'de Nevzat Üstün (1924-1979) "*Almanya Almanya*"; 1966'da Sadık Fehmioğlu "*Rüzgar Selami Almanya'da*" ve Bekir Yıldız "*Türkler Almanyada*"; 1967'de Yüksel Pazarkaya Stuttgart'ta "*Ohne Bahnhof/Bekleyen Tren*" adıyla yazdığı oyununu sahneledikten sonra, 1968'de şiir kitabı "*Koca Sapmaları Biz Vardık*" yayımlanmıştır. Sadık Fehmioğlu'nun "*Yemen Nire Almanya Nire*" 1969'da, Fah-

ri Özcan'ın "*Türk'ün Almanya Çilesi*" 1970'de, Mehmet Çakan'ın "*Almanya'da Yirmi Ay*" 1972'de yayımlanmıştır. Yüksel Pazarkaya'nın 1974'de şiir kitabı "*Aydınlık Kanayan Çiçek*", 1977'de "*Oturma İzni*" hikaye kitabını yayımlamıştır. Gülten Dayıoğlu, "*Geride Kalanlar*" ve Nevzat Üstün "*Boğaların Ölümü*" kitabını 1975'de yayımlamıştır. 1976'da Adalet Ağaoğlu "*Fikrimin İnce Güllü*" romanını, 1977'de Firuzan (Selçuk) "*Yeni Konuklar*"ı, 1980'de Bekir Yıldız beş röportajdan oluşan "*Harran-Berlin*"i, Aras Ören "*Berlin Üçlemesi*"ni, Fethi Savaşçı "*İş Arkadaşları*"nı, yayımlamıştır. Bunların dışında birçok tiyatro oyunları, röportajlar, türküler, radyo oyunları yazılmıştır. Örneğin: "*Giden Tez Geri Dönmez. Göç türküküleri*" Macit Koper'in yazdığı ve Ayla Algan'la sahneye koyduğu tiyatro oyunu 1979/80, Vasıf Öngören'in üç bölümden oluşan "*Almanya Defteri*" 1971/72 oyununu; Nevzat Üstün'ün "*Almanya Beyleri ile Portekiz'in Bahçeleri*", Mehmet Barlas'ın "*Terkedilmişler*", Durmuş Akçam'ın "*Almanya'nın Zencileri*", Aziz Nesin'in "*Almanya Almanya*" röportajlarını sayabiliriz.¹² 1981'de Güney Dal'ın "*Europastrasse 5*", Kemal Kurt'un "...weil wir Türken sind", Aras Ören'in "*Bitte nii Polizei*", 1983'de "*Ich anders sprechen lernen*", 1984'de Fakir Baykurt'un "*Nachtschicht*", 1985'de Osman Engin'in "*Deutschling*", 1986'da Fethi Savaşçı'nın "*Almanlar Bizim Sevmedi*", Şinasi Dikmen'in "*Der andere Türke*", 1987'de Fethi Savaşçı'nın "*München im Frühlingregen*" yayımlanmıştır. 90'lı yıllarda ise, Yüksel Pazarkaya'nın "*Kemal und sein Widder*" (1993), Bekir Yıldız'ın "*Alman Ekmeği*" (1997), Fakir Baykurt'un "*Yüksek Fırınlar*", "*Telli Yol*" ve "*Koca Ren*" (1998), Osman Engin'in "*Kanaken-Gandhi*" (1998), Emine Sevgi Özdamar'ın "*Die Brücke*

vom goldenen Horn" (1998) yayımlanmıştır. Bu yazınların konuları ilk zamanlarda çekilen zorluklar, uyum sorunu oluştururken, 80'li yıllarda vatan özlemi, gurbet dile getirilmiştir. 80'li yıllardan 90'lı yıllara konuların ağırlık noktası da değişmiştir; içinde yaşadığı toplumun çelişkileri, anadillerinin ve gerçek yurtlarının neresi olduğu, kimlik sorunları dile getirilmiştir.¹³ 70-80'li yıllarda biz kimiz, neden buradayız gibi sorulara yanıt aranırken, 90'lı yılların sonuna doğru yazarların kendileri ön plana çıkmıştır, ben kimim, neden buradayım sorularına yanıt aranmıştır.¹⁴

Türklere'ın Almanya'da yaşadıkları sorunlar filmlere konu olmaya başlamıştır. 1972 yılında yönetmenliğini Türkan Şoray'ın yaptığı "*Dönüş*", 1974'de yönetmen Oksal Pekmezoğlu'nun yaptığı "*Almanya'da Bir Türk Kızı*", Orhan Elmas'ın yönetmenliğini yaptığı "*El Kapısı*" gibi.

1974 yılında yapılan Tunç Okan'ın "*Otobüs*"ü, birçok ödül almıştır. 1979'da yapılan "*Almanya Acı Vatan*" filminin yönetmenliğini Şerif Gören yapmıştır. Yücel Uçanoğlu'nun, "*Gurbet*" (1984), 1987'de "*Fikrimin İnce Güllü*" filme çekilmiştir. 1988 yılında "*Yasemin*" filmini Alman Televizyonu ZDF yapmıştır. 1990 yılında çekilen film ise "*Umuda Yolculuk*", 1991'de "en iyi yabancı film" Oscar'ını aldı. 1991'de "*Kadersiz Doğmuşum*", 1992'de Sinan Çetin'in "*Berlin in Berlin*"i, İsmet Elçi'nin, "*Cemile ve Umudun Masalı*" (1996), 2003'de Yüksel Yavuz'un, "*Küçük Özgürlük*" ve 2004'de Fatih Akin'in "*Duvara Karşı*" filmleri yapıldı.

Göç üzerine yapılan filmlere, yapılış tarihi ve konularına baktığımızda göçün tarihinde katettiği aşamalarla büyük bir paralellik sunduğu görülmektedir.

yazan Almanyalı Türkler..Ankara, 2001, s.40.

¹⁴ Carmine Chiellino (Hg.): *Interkulturelle Literatur in Deutschland*. Metzler Verlag, Stuttgart und Weimar 2000 bkz: Sargut Şölcün, *Literatur der Türkischen Minderheit*, s.135-153

¹ *Eine Geschichte der Einwanderung*, DoMiT, Klarteit-Verlag Essen 1998, s.46

² *Eine Geschichte der Einwanderung*, DoMiT, Klarteit-Verlag Essen 1998, s.93-123

³ Tuna Orhan, *Türkiye'den F. Almanya'ya İşgücü Akımı ve Meseleleri*, İstanbul 1966, s.46

⁴ Nermin Abadan-Unat, *Bitmeyen Göç*, Bilgi Üniversitesi Yay.İst. 2002 s. 42

⁵ Nermin Abadan-Unat, *Bitmeyen Göç*, Bilgi Üniversitesi Yay.İst. 2002 s. 47

⁶ Karakuş Mahmut/Kuruyazıcı, Nilüfer: *Gurbeti Vatan Edenler*, Ankara, 2001, bkz.: Kaya, Ayhan: *Berlin'deki Küçük İstanbul*, İstanbul 200, s.59.

⁷ Şen Faruk, *Türkiye'den Avrupa Topluluğu'na Göç Hareketleri*, Önel yay. 1993, s.41

⁸ Karakuş Mahmut/Kuruyazıcı, Nilüfer: *Gurbeti Vatan Edenler*, Ankara, 2001, bkz.: Kaya, Ayhan: *Berlin'deki Küçük İstanbul*, İstanbul 200, s.59.

⁹ Nermin Abadan-Unat, *Bitmeyen Göç*, Bilgi Üniversitesi Yay.İst. 2002 s. 59

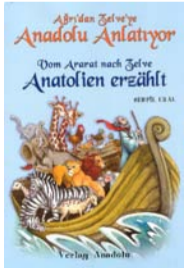
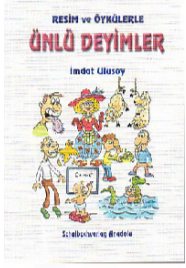
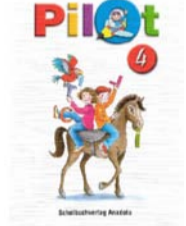
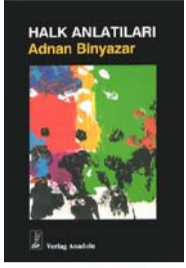
¹⁰ Haftalık Posta Gazetesi, 5 Mayıs 2004

¹¹ Wolfgang Riemann, *Das Deutschlandbild in der modernen türkischen Literatur*, Wiesbaden 1983, s.41

¹² Wolfgang Riemann, *Das Deutschlandbild in der modernen türkischen Literatur*, Wiesbaden 1983, s.41-47

¹³ Karakuş Mahmut/Kuruyazıcı, Nilüfer: *Gurbeti vatan edenler: Almanca*

Anadolu Yayınevi'nin Türkçe ve ikidilli çocuk kitaplarından örnekler:

Schulbuchverlag Anadolu GmbH
Rheinsirasse 102
41836 Hückelhoven
office@anadolu-verlag.de

“Eğitim ve Öğretim” yaşamımızda en çok kullandığımız sözcüklerden ikisi değil mi!? İnsanların değerlendirilmesinde, olumlu, olumsuz her durumda “iyi eğitim, öğretim görmüş”, “kötü eğitilmiş”, “eğitimsiz, öğretimsiz” vb gibi birlikte veya ayrı olarak sıkça kullanılır.

“Eğitim” sözcüğü eğmekten, istediğimiz şekle dönüştürmekten geliyor. “Öğretim” ise açık; bilindiği gibi öğretmekten geliyor. Bu iki sözcüğü birlikte kullanırken ve uygularken bana “Bir canlıyı canınızın istediği şekle sokma ve öğretme” durumunu anlatıyor gibi geliyor. Bazı beceriler genlerle nesilden nesile taşınsa da deneyimlerimiz, yaşamda karşılaştıklarımız ve okuduğumuz bilim adamlarının deneyimleri de çoğunun eğitim ve öğretimle değiştirilebildiğini gösteriyor. Bilinen bu somut gerçekten yola çıkarak bir çocuğun yetişmesinde; ailelere, çevreye, okula, eğitimciler ve öğretmenlere, içinde yaşanılan topluma, yetkililere kısacası herkese görev düşüyor. Yetkililerin kendilerine düşen görevi çok iyi bildiklerine ama bilinçli olarak görevlerini yerine getirmediklerini inanıyorum.

İçinde yaşanılan toplum, basın ve yayının etkisiyle kendilerine düşen sorumlulukları yerine getirmek için kendilerini sorumlu görmüyor, gelecek nesillere sevecen davranmıyor, özellikle yabancı kökenli gençleri kendi gelecekları olarak değerlendirmiyor, “bizim” gençlerimizi olarak görmüyor ve kucaklamak istemiyor. Geline nokta en büyük görev ailelere ve eğitimciler düşüyor. Aileleri çocuklarını yetiştirmede yetersiz, eğitimciler de sorumsuz olunca; sorunlu, iyi eğitim ve öğretim görmemiş bir genç nesilin yetişmekte olduğu görülüyor ne yazık ki!?

Gençlerin sorunları aileden başlayarak, toplum içinde büyüyerek katmerleşiyor ve çözülemeyecek boyutlara ulaşıyor.

Ben ilk kitabımda, Almanya’ya Türkiye’den hatta diğer ülkelerden gelen birinci nesili anlattıktan sonra, ikinci ve üçüncü nesili yazmaya başladım. Çok değişik yaşlarda ve başarılı-başarısız gençlere belirlediğim soruları sorarak içinde yaşadıkları ülkede kendilerini çok yönlü anlatmalarını istedim. Kitabımın ismini de “Almanya’da 2. ve 3. Nesil Türkler veya Gençlerimiz” olarak düşünmüştüm ama onları dinleyince “Umutsuz Ülkemizde Umutsuz Gençlerimiz” koymayı uygun buldum. Fakat çocuklarım, “O kadar da kötümser olmamak gerekiyor, o kadarda umutsuz değiliz” diye-

rek “Umutsuz” sözcüğünü kaldırmamı önerdiler.

Sanki içime doğmuş gibi ikinci kitabımı yazdıktan ve yayımlandıktan sonra 2005’te Fransa’daki yabancı gençlerin olayları patlak verdi. Diğer ülkelerde, Almanya’da, Hollanda’da yer yer çatışmalar yaşandı.

İzleyebildiğim kadarıyla bu olayların ve gençleri şiddete iten nedenlerin üzerinde durulmadı. Gelişmelerin üzerinde biraz derinlemesine durulunca, düşününce sanki sorunlar çözülmek istenmiyor gibi bir izlenim veriyor yetkililerin açıklamaları!

Çocukların başarısında elbette önce Aile ve daha sonra da okul ve çevre etkili oluyor ama onlara destek olacak kurum ve kuruluşları her türlü etkileyecek, onların sorunlarını çözecek, o ülkeyi yöneten sorumlular, yetkililer değil de kim!?

Ailede ilgi, sevgi, destek ve örnek olacak kişiler göremeyince çocuk kendisini yalnız hissediyor. Geleceği için yönlendirilmiyor, yol gösterilmiyor.

Okullardaki eğitim ve öğretim özellikle yabancı çocukları, gençleri kucaklayacak durumda görülüyor. Yabancı kökenliler okullarda da dışlanıyor. Disiplin diye birşey yok. Öğretmenlerin yetkileri oldukça kısıtlı. Yabancılarla çalışma eğitimi almamış eğitim ve öğretim elemanlarınca çocuklar ve gençler itilip-kakılıyorlar. Karşılıklı sevgi, saygı ortamı ne yazık ki oluşmuyor.

Yabancı gençler, çevrede de ne yaptığımıza bakılmadan saçının, teninin rengine göre olumsuz tepkilerle karşılaşıyorlar. İçinde yetiştikleri ülkelerde “Bizim çocuklarımız” olarak değerlendirilmiyorlar, kucaklanılmıyorlar. Toplumdan, çevrelerinden tepki gören gençler kendilerine yakın gördükleri arkadaşlarından da olumlu-olumsuz yönde etkileniyorlar. Nadiren de olsa tesadüfen iyi arkadaş ortamına katılanlar yakayı kurtarabiliyorlar ama arkadaşlarının etkisiyle uyuşturucuya, hırsızlığa bulaşanların sayısı oldukça fazla. Bu konuyu sorduğumda, %90’ını arkadaşlarından etkilediklerini söylüyorlar.

Her yerde dışlanan bu gençler ne yapacaklar!?. Etki-tepki yaratıyor tabii ki! Başarı-

Yetişmekte Olan Neslin Sorumluları

Nebahat S. ERCAN

sız olanları bırakın, başarılı olanlar bile çevrelerindeki olumsuzluklardan negatif olarak etkileniyorlar. Özellikle Türk Gençleri “potansiyel suçlu” gibi kamuoyuna lanse ediliyor.

Oysa geçen günlerde aynı düzeyde ailelerin çocukları olan orta okul 9. sınıf öğrencileri arasında yapılan ve ARD televizyonunda açıklanan bir araştırmaya göre, suç isleyen gençlerin oranı, Almanlarda %12.5; Türklerde %12. Bu gençlerden ikinci kez suça bulaşanlar ise, Almanlarda 1/9; Türklerde 1/7.

Bu araştırma da gösteriyor ki, ailelerinin sosyal yapıları aynı olan Türk gençleri arasındaki şiddet olayları Almanlar’dan veya diğer ülkelerden gelen yabancı kökenli gençlerden pek de farklı değil. İkinci kez şiddete başvuranların oranı ise daha az bile ama görünüşte daha fazlamış gibi gösteriliyor. Her şeye rağmen ailelerinin, arkadaşlarının, çevrenin gençlerle ilişkisi çok önemli.

Başarılı olanlar “bizim”, başarısız olanlar “sizin” görüşü hakim içinde yetişilen ve yaşanılan toplumlarda, olumsuzluklar özellikle seçim zamanlarında (CDU lu Koch’un yaptığı gibi) politika malzemesi yapıyor. Sorunlara çözümler üretilecek yerde, şiddete bulaşanlar sürülme ile tehdit ediliyorlar. Bu çocuklar bu ülkenin çocukları; burada doğmuş, burada büyümüşler; kimi nereye sürecekler!?

Şiddete herkes karşı ama önlemler alınmalı elbette, ama nasıl!? Eğitime yatırım yapılmazsa, hapisanelere yatırılacağı bilinerek hareket edilmeli. Artık bu çocuklar bizim denilmeli. Aileleri yardım edemeyen, ellerinden tutamayan çocukların öyle veya böyle yetkililer tarafından ellerinden tutulmalı. İyi eğitim almaları, meslek sahibi olmaları sağlanmalı, çalışıp kendi ayakları üzerinde durabilecek hale getirilmeliler.

Anne babalarını örnek olarak alanlar orta ve liselerde, bir yüksek okulda okuyorlar veya meslek sahibi olmuşlar. Sorunlu olan çocuklar genelinde aileleriyle iyi ilişkisi olmayanlar. Bu çocuklara, büyüklerden ve yetkililerden neler bekliyorsunuz soruma, “Büyükler bağırmasınlar, bizi dinlesinler,” diyorlar.

Piza araştırmalarının so-

nuçlarını görünce Almanya ayağa kalktı. Bir yığın önlemler almaya çalışıyorlar, öğretmenlerin çalışma saatlerini artırıyorlar. Aldıkları önlemlerle bir yere varamayacaklarını görmeliler ben- ce; çünkü disiplinli bir şekilde sevgi-saygı ortamı yaratılmıyor. Aileler, eğitimciler, öğreticiler ve yetkililer tarafından kucaklanarak yetişmeyen gençlerin sorunları azalır mı!? Sevginin, hoşgörünün, saygının ve disiplinli bir eğitimin olmadığı yerde gençlerin başarılı olması zor.

Bir örnek: Türkçe yani anadil derslerine giren gençlerden bunca yıldır şiddete bulaşanlara çok az rastladım. Anadilin ve aileden gelen kültürün ne denli önemli olduğu bilindiği halde önemsiz gibi gösterilerek köksüz bir gençlik yetiştirilmek isteniyor. Köksüz yetiştirilen gençlerin kişiliksiz olacakları ve sorunların artarak devam edeceğini artık sorumlular anlayarak hareket etmeliler.

Sonuç:

Aileler çocuklarıyla yakından ilgilenirlerse, olumlu-olumsuz yaşadıklarını paylaşırlarsa, onları birer birey olarak görürlerse sorunlar azalır.

Eğitimciler, öğretmenler gençleri severek yetiştirmenin eğitimini almalı, kendilerini gençlerle kucaklaşabilecek duruma getirmeliler. Bu mesleği ve çocukları sevmeyenler, sevmeyenler, onlarla yaklaşamayanlar kendilerine göre meslek seçmeliler. Bilinir, bir öğretmen hiç sevmediği dersi çocuğa sevdirebilir, yine çok sevdiği ders- ten de nefret ettirebilir.

Yetkililer de ülkelerinin sağlıklı ve başarılı bir nesile sahip olmasını istiyorlarsa, eğitim ve öğretimden kısıtlamaya ve bizim, sizin gibi dışlayıcı tavırlarından vazgeçsinler.

Ayrıca, Türk çocukları, gençleri kendilerini Almanya- lı Türk gençleri olarak görüyor ve öyle de kabul edilmelerini istiyorlar. Yetkililer bu çocukları oldukları şekilde kucaklamalı ve bizim çocuklarımız diye- rek yaklaşmalı. Kısacası herkes bu çocukları gelecekları olarak görmeli ve değer vermeli. Yabancılar ve bu gençler üzerinden politika yapanlar da ırkçılığı körüklediklerini bilmeliler ve ülkelerine, barışa zarar verdiklerini görmeliler.

Neden Ana Dili?

Hasan GÜRLER

Bilim adamları, bebeklerin doğumdan önceki durumlarını incelemişler ve dışarıda olan birçok şeyden etkilendiklerini görmüşler. Annenin sevincinin, üzüntüsünün, dinlediği müziğin de bebeği olumlu veya olumsuz etkilediği tespit edilmiş. Bazı anneler doğumdan önce çocuğa dinlettikleri müziği, doğumdan sonra da dinletmeye devam ediyorlar. Bizim için en önemlisi de, çevrede annenin dili konuşulunca bebeğin tepki gösterdiği, başka bir dilde konuşulduğunda ise tepkisiz kaldığı görülmüş. Onun için ana dili diyoruz. Ana dilinin temeli çocuk doğmadan önce atılıyor, doğumdan sonra da bu temel üzerine dil gelişiyor. Çocuğun doğumdan önce başlayıp, üç yaşına kadar evde konuştuğu ana dili, ana okulunda, daha sonra da ilkokula başladığında yasak veya Türkçe Dersi yoksa, bu durumun onu ne kadar olumsuz etkileyeceğini tamini edebilmek için mutlaka pedagoğ olmak gerekmez. Bu nedenlerle birçok bilim adamı, ana okulunda da ana dilin geliştirilmesi gerektiğini savunuyorlar. Çünkü ana dili, ikinci dilin öğrenilmesinde büyük yararlar sağlıyor. “Apfel” denildiğinde çocuk “elma” sözcüğünü bilmiyorsa, bu onun için pek bir anlam ifade etmez. Fakat “elma” sözcü-

ğünü biliyorsa, “Apfel” ile “elma” arasında bir ilişki kurar ve akılda daha çabuk kalır. Beni en çok üzen şey de, asıl görevleri ana dilini öğretmek olan bazı pedagoğlara, bunun önemini anlatmaya çalışmaktır.

Anadil Programının ön sözünü yazan NRW eski Kültür Bakanı Gabriele Behler, “Kim ana dilini sözlü ve yazılı iyi bilirse, o Almanca’yı da daha çabuk ve daha iyi öğrenir.” diyor. Bunun doğruluğunu ispat eden nice örnekler gördük. Son yıllarda Türkiye’de 1. veya 2. sınıfları okuduktan sonra okulumuza 5 çocuk geldi. Bu çocuklar yaşlarına ve sınıflarına bakılmaksızın, bir yıl süre ile hazırlık sınıfında Almanca öğrendikten sonra, normal sınıflara alındılar. Onlar ilkokulu bitirince bir tanesi bile *Hauptschule*’ye veya *Sonderschule*’ye gitmedi. Yani hepsi *Realschule*’ye ve *Gymnasium*’a gittiler.

Şu anda okulumuzda üç yıl önce Türkiye’den gelen, dördüncü sınıfta bir öğrencimiz var. Bu öğrencimiz, hazırlık sınıfına değil, normal sınıfa alınmış ve ek olarak da ona haftada on saat bir öğretmen tarafından Almanca ders verilmişti. Bu çocuk, yaz tatilinden sonra *Realschule*’ye başlayacak. Aslında sınıf öğretmenini *Gymnasium*’a da gi-

debileceğini söylüyor, fakat fazla zorlanmaması için, veli *Realschule*’yi istemiş.

Şimdi akla şu soru gelebilir: “Türkiye’den gelen çocuklar, Almanya’da doğan çocuklardan daha zeki oldukları için mi bu kadar başarılılar, yoksa Türkçe’yi daha iyi bildikleri için mi?” Elbette onlar ana dillerini daha iyi bildikleri için, Almanca’yı bir yıl içinde dersleri takip edecek, sonra da *Realschule*’ye, *Gymnasium*’a gidecek kadar öğrendiler. Yani bazı velilerimizin ve öğretmenlerin düşündüğü gibi Anadil Dersleri, Almanca’yı öğrenmeye engel değil, aksine yardımcıdır.

Ana dilinin çocuğun gelişmesinde, birçok yönden yararları vardır. Çocuk geldiği ana okulunda ve okulda ana diline, kültürüne de değer verildiğini görünce, kendisinin önemli olduğunu hisseder, kendine güveni artar. Böylece duygusal yönden de iyi gelişir. Duygusal yönden iyi gelişen bir çocuk, okulda daha başarılı olur.

Birgün bir sınıf öğretmeni gelmemiş, ben de o sınıfa girmek zorunda kalmıştım. Bu durum ani olunca, bir hazırlık yapmamıştım. Aklıma iki dilli bir video çocuk filmi geldi. Çocuklara filmin iki dilli, yani Türkçe-Almanca olduğunu

ve dikkatle dinlemeleri gerektiğini söyledim. Önde oturan bir Türk kız çocuğunun gururla omuzlarını oynatarak: „Ben ikisini de biliyorum.” demesi, aradan uzun yıllar geçtiği halde, hâlâ gözümün önünden gitmiyor. Başka bir örnek de: Oğlumla Türkiye’ye gitmiş, hava alanında uçak bekliyorduk. Yirmi yaşındaki oğlum bana: “Baba, ben eskiden Türkçe’yi fazla önemsemezdim. Fakat şimdi böyle güzel Türkçe konuştuğum için, çok mutluyum.” dedi. Şimdi bunun tersini düşünelim. Demek ki o zaman kendini çok mutsuz hissedecekti. Bir düşünür şöyle demiş: “Nereden geldiğini bilmeyen, nereye gideceğini de bilemez.”

Bazı eğitimciler, velilerden evlerde çocukları ile Almanca, bazıları da Türkçe konuşmalarını istiyorlar. Ben anadilin gelişmesi için, Türkçe konuşulmasından yanayım. Evde Almanca konuşmanın başka bir sakıncası daha var. O da, iyi Almanca bilmeyen veliler çocuklara yanlış örnek olabilirler. Bir yanlış düzeltmek, yeni öğretmekten 27 defa daha fazla zaman gerektirmektedir.

Biz evde çocuklarımızla yalnız Türkçe konuştuk. Fakat Almanca öğrenmeleri için de destekledik. İkisi de üniversiteyi başarı ile bitirdiler ve hiçbir uyum sorunları da yoktur.

Çağdaş dünyada insan ilişkileri büyük bir hızla gelişmektedir. Bu nedenle çok dilliliğin, çok kültürlülüğün önemi de her geçen gün artmaktadır. Ekonomi çevreleri çok dillilikten memnundur. Çünkü çok dillilikten çok kazanmaktadırlar. Firmalarda, satış yerlerinde, doktorlarda,

avukatlarda daha birçok kesimlerde çalışan göçmen kökenlileri düşünelim..

Buna en güzel örnek, NRW eğitim Bakanlığının üç yıl için yürürlüğe koyduğu “Göçmen gençlerin öğretmenliğe teşvik projesi”dir. Okullarda, iki dili ve iki kültürü de iyi bilen göçmen kökenli öğretmenlere çok büyük gereksinim duyulduğu için, böyle bir girişim başlatılmıştır. Bazı politikacılar ve çevreler anadil derslerinin uyumu engellediğini öne sürerek, kaldırılmasını savunuyorlar. Onlar: “Uyum için birinci şart Almanca’dır” diyorlar. Bu görüş tamamen yanlıştır. Böyle düşünüldüğü için Almanya’da, Türklerin uyumu bu güne kadar istenilen duruma gelemedi.

Bence uyum için birinci şart Almanca değil, bu insanları duygusal yönden kazanmaktır.

Uyum için asıl eksik olan budur. Sözlü, yazılı basına, bazı politikacıların konuşmalarına bakalım. Genellikle Türkler hakkında olumsuz şeyler görüyor ve duyuyoruz. Bu da insanlarımızın büyük bir bölümünü küstürdü, içe dönük bir yaşama itti. Elbette bu konuda bizlere düşen görevler de vardır. Fakat asıl önemli olan insanlarımızı, onların dillerine, dinlerine, kültürlerine, kısaca onlara değer verildiği, bu ülke için önemli oldukları hissettirilmelidir. O zaman uyum kendiliğinden hız alır ve daha sağlıklı olur.

Uyum, birlikte yaşam, birlikte çalışma, topluma uyma ise, insan Almanca’yı iyi bilse bile, kendisini hor gören, istenmediğini hissettiren birisi ile birşey yapmak, ona yaklaşmak istemez. Yani zorla uyum olmaz.

Almanya Genelinde Vatandaşlık Sınavları Başlıyor

1 Eylül’den itibaren Alman vatandaşlığına geçmek isteyen yabancılar için İçişleri Bakanlığının, bütün eyaletlerde yürürlüğe girecek olan, standart bir sınav sistemi uygulamasını tamamlama aşamasında olduğu kamuoyuna duyuruldu. Humboldt Üniversitesi’nin bu amaçla hazırladığı 310 soruyla, başvuru yapanların, politika, tarih ve toplum alanındaki temel bilgileri ölçülecek. Sınav, seçilecek 33 sorudan 17’si doğru cevaplandırıldığı takdirde kazanılmış sayılacak. 16 yaşından küçükler, yaşlılar ve engelliler uygulamadan muaf tutulacak.

Baden Württemberg Eyaleti’nden yapılan açıklamada, hazırlanan standart sınavın yanı sıra, 2006’da, sert tepkilere yol açan kendi vatandaşlık sınavlarını sürdüreceği belirtildi. Uygulama, şüpheli eğilimleri olduğu tahmin edilen kişilere özel sorular yöneltilmesini öngörmekte. Ailelerin, oğullarının eşcinsel olduğunu öğrenmeleri durumunda nasıl bir tepki göstereceklerine yönelik olan tartışmalı soru kaldırılırken, başvuruda bulunanlardan, töre cinayetleri konusundaki tutumlarını ortaya koymaları kendilerinden istenebilecek. Kimin şüpheli olduğuna ise yetkili elemanlar karar verecek.

Almanya genelinde uygulamaya girecek vatandaşlık sınavlarına eleştiriler, koalisyon partisi SPD’den ve muhalefetteki diğer fraksiyonlardan geldi. İçişleri Bakanı Wolfgang Schäuble’nin sınav uygulamasına SPD, koalisyonda konu edilmediği ve parlamentoda oylamaya sunulmayacağı için karşı çıktı. FDP, iyi ezberleyebilenlerin sınavı daha kolay çezeceğini belirtirken, Yeşiller Partisi’nden Hans-Christian Ströbele, böyle bir sınavı birçok Almanın dahi başaramayacağını düşündüğünü açıkladı. Sol Parti ise, uygulamayı, varolan sorunları çözmekten uzak olduğu için eleştirdi.

Almanya'da zamanla oluşan; akademisyen, işadami, bürokrat, sanatçı ve yazarlardan oluşan ve Türkiye'li göçmenlerin "elit-tabakası" denebilecek grup ise, henüz kendilerine düşen tarihi görevi anlamış olmak ve üstlenmekten uzak görünüyor. Çünkü bu grup içinde de – aynen Almanlar gibi – kendi hemşerileri hakkında iki farklı düşünce kendini gösteriyor. Bir kısmı, onları "geri kafalı" veya "cahil" olarak görüp hiç bir zaman Alman kültürüne uyum sağlayamadıklarını iddia ediyor. Bir başka kesim ise, tam tersine tür "Türk-milliyetçiliği"ni ya da katı bir "İslamcı Yaşam"ı savunarak, Alman kültürünü reddeden/dışlayan ve böylece sosyal-kültürel "gettolaşma"yı teşvik edenler de var.

Türkiyeli Göçmenlerin Sosyal ve Kültürel Konumu Günümüzde İşçi Göçü

Mevlüt ASAR
Öğretmen/Yazar

Bugün Batı Avrupa'nın sanayi merkezlerinde ve metropollerinde yaşayan 30 milyondan fazla göçmen işçinin tarihi, örneğin geçen yüzyıl başında Amerika'ya göç edenlerinkinden farklı bir yol izledi. Aradaki en önemli fark; hem göç edenler hem de göçmen işçi alan ülkelerin uzun süre, olay "geçici" bir durum olarak algılamaları ya da sanmaları oldu. Bir başka deyişle Avrupa'daki göçmen işçiler geldikleri ülkeyi yıllarca "geçici bir gurbet"; kendilerini çağırın ülkeler de onları bir gün geri dönecek "yabancı" veya "misafir" işçiler olarak tanımladılar.

Almanya basta olmak üzere göçmen işçi alan gelişmiş kapitalist ülkeler ilk başta, "yabancı işçilerin" ülkede yerleşmesini değil, iş piyasasındaki duruma göre "rotasyon"unu planlamışlardı. Bunun sonucu olarak da yabancı işçilerin ülkedeki ikametleri süresince, yerli halk ve işçi sınıfıyla kaynaşmasını, dayanışmasını engelleyecek çeşitli önlemler aldılar. "Yabancılar Yasası" gibi özel hukuk düzenlemeleri, çalışma ve oturma haklarının kısıtlanması, politik hakların sınırlandırılması ve ülkenin sosyal, kültürel yaşamına katılımın teşvik edilmemesi, bu türden önlemlerdi.

YERLİ HALKIN GÖÇMENLERE BAKIŞI

İşçi göçü alan devletlerin aldığı bu önlemler yerli halka gayet "normal" geldi ve çoğunluk bilinçli ya da bilinçsiz olarak kendi hükümetlerinin, göçmen işçileri dışlayan "yabancılar politikasına" destek verdiler. Yerli halkın yabancı işçilerin "geçiciliği"ne inandırılması, onların yabancılarla olumsuz bakmasına yol açtı. Bu yüzden, "sosyal ve yasal eşitlik", "kültürel kaynaşma" ve "sınıfsal dayanışma" gibi talepler sadece solcu grupların veya ilerici "göçmen örgütleri"nin talepleri olarak kaldı, yerli halkta pek fazla bir ilgi ve destek bulmadı.

Öte yandan, göçmenler de "yabancı" statüsünden kurtulamadıkları, siyasi haklar elde edemedikleri için, kendi talep ve tercihlerini politik arenada ifade edemediler. Bunu yerli siyasetçi ve partiler, göçmenler adına, onların onayını almadan "vekaleten" yürüttüler. Ne var ki, bunların en ilerici ve demokrat olanları bile taleplerinde "göçmenlerin beklentilerini karşılamaktan uzak kaldılar. Bu partilerden (örneğin Alman Sosyal Demokrat Partisi = SPD gibi) bir kısmı da "tek yön-

lü" bir entegrasyonu hatta asimilasyonu, görünüşte daha insancıl formüllerle gizleyerek, göçmenlerden yana olduklarını göstermeye çalışarak, kilise misyonerleri gibi davrandılar.

Yerli işçi sınıfları da, ikinci, üçüncü sınıf "yabancı işçiler" in varlığının yarattığı olanakların rahatlığına (daha kalifiye işlerde çalışma, daha yüksek ücret alma gibi) ve cazibesine kendilerini kaptırmaktan kurtulamadılar. "Yabancı sınıflarının geçiciliğine inandıkları için de, ekonomik kriz dönemlerinde işsizlik dalgası kendilerine de ulaşır rahatları kaçın-

ca, çok basit denklemler kurmaya başladılar. Örneğin, "makarnacı İtalyanlar", "sarımsaklı Türkler" kapı dışarı edilirse kendilerinin işsiz kalmayacağı düşüncesine kapıldılar. Politikacılar tarafından yerli halkla "yabancılar" arasındaki "rekabet" olarak adlandırılan bu durum, o ülke sendikalarında da kendini gösterdi. İstihdam konusunda izlenen resmi politikaları ve "rotasyoncu" uygulamalarını (geri dönüşü teşvik, çalışma ve oturma haklarının kısıtlanması gibi önlemleri) sessizce kabullendiler.

GÖÇMENLERİN KENDİLERİNİ ALGILAYIŞI

Yerliler gibi "yabancılar"ın bizzat kendileri de yaşadıkları olayın geçiciliğine inandılar/inandırıldılar. Onların geleceğe bakışını ve tutumunu belirleyen de bu "yanlış inanç" oldu. Çoğunun amacı ve isteği, para biriktirmek ve bir gün "zengin" olarak geldiği ülkeye geri dönmektir. Bu nedenle de çoğunluk, kendilerine o ülkenin sadece üretim ve tüketim süreçlerinde verilen "konuk" rolünü benimsemiştir.

Yaşamın sadece "konukluk" düzeyinde algılanması, doğal olarak göçmenlerin o ülkenin sosyal, kültürel ve politik

yaşamına katılmalarını da engelledi. Böylece, yerli halktan kopmuş, kendi benzerleri (memleketlileri) ile "geçmiş" yapay bir biçimde yaşatarak, "kesin dönüş" yapacakları günü beklemeye başladılar. Bu "Kesin dönüş umudu"na saplanıp kalan göçmenler, göç sürecinin karmaşık sorunlarına yanıt aramaktan kaçtılar ya da sorunları erteleyen, dışa kapalı bir "yaşam modeli" geliştirdiler. Bu kapalı ya da içe dönük yaşam modelini benimsemeyip de yerli kültüre açılanların çoğu da gerekli bilgi ve birikimlerden yoksun oldukları için, sosyal ve kültürel süreçlerde, ve

bu süreçleri belirleyen karar organlarında maalesef fazla etkin olamadılar. Bir başka ifadeyle, göçmenler, yerlilerin kendilerini dışlamalarına ve kapitalist kültürün kendilerini kuşatmasına eşitlikçi (emanzipe) bir temelde karşılık veremediklerinden, adete "gettolaşmış" bir yaşam modelini tercih ettiler. Bu model – özellikle Türkiyelilerde – içinden kopup geldikleri ve "bir gün" geri döneceklerini umdukları ülkelerin ahlaki, kültürel ve dinsel normlarını / değer yargılarını çok daha tutucu bir biçimde barındıran bir tür "sırça köşk"e benziyordu. Birinci kuşak göçmenler, içinde büyüdükleri toplumun normlarını benimsemeye başlayan yeni kuşakları da bu "sırça köşk"te yaşama zorladılar.

"Geçici olma"ya inanmanın yol açtığı bu dışa kapalı yaşam biçimi, göçmenlerin sorunlarına gerçekçi çözümler üretmesini ve örgütlü mücadelesini de güçleştirdi. Kısıtlı da olsa var olan "politik oyun alanları"ni değerlendirmede kararsız kaldılar. Göçmenlerin yapamadıkları bir başka şey de, kendi sorunlarını göç ettikleri ülkenin ve toplumunun sorunları olarak görmesi ve göstermesi, böylece yerlilerle "ortak politik paydalar" geliştirilmesi oldu.

ALMANYA'DAKİ TÜRKİYELİ GÖÇMENLERİN KÜLTÜREL PROFİLİ

Almanya'daki Türk göçmenlerin çoğunluğunun, diğer göçmenler gibi, yaşadıkları olayın "geçici"liğine inanması, kültürel yaşamlarını önemli ölçüde belirledi. Aradan geçen zaman içinde Türkiye'de uğradığı dönüşümü ve değişimi fark etmedikleri bir "Türk-İslam Kültürü"nü daha "tutucu" ve daha "abarlı" bir biçimde sürdürmeye çalıştılar. Diğer bir deyişle, "gettolaşmış" yaşam modeli, tepkisel ve biçimsel yönü ağır

basan, “orjinali”yle uyuşmayan farklı bir “yan kültür”ün (göçmen kültürü) ortaya çıkmasına yol açtı.

Bu yeni gelişen “Göçmen Kültürü”nün anatomisine baktığımızda üç temel yapı taşı görülüyor: Bunlardan ilki “İslamiyet” oluşturuyor. Giyim-kuşam ve beslenme başta olmak üzere günlük yaşamın her alanına, insani ilişkilere, davranış biçimlerine, çocukların eğitimine kadar bir çok alanı etkiliyor. Çok farklı “cemaatleri”, sayısız mescitleri, giderek çoğalan camileri, Kur’an kursları, gizli ya da açık “cihad” çağrıları ile, Türkiyeli Müslümanlara “yani bir hayat” ya da “hazır çözüm reçeteleri” sunan, ama buna karşılık ve yerli Hıristiyan toplum tarafından giderek daha çok bir “tehlike” ve “tehdit” olarak algılanan bir İslam.

Almanya’daki “Türk Göçmen Kültürü”nün ikinci temel taşı ise “Anadoluluk” oluşturuyor: Bir taraftan içinde feodal izler taşıyan, öte yandan duygusal ve “insani” yanı ağır basan, ta Yunus Emreler’den akıp gelen bir damardan beslenen tefekkürü, mistik yönüyle “Doğulu” olan ve de Batılılar’ın maddeci, bireyci kültürüne –pek bilinçli olmasa da– bir seçenek olma iddiasını taşıyan, Anadoluluk.

Türk göçmen kültürünün üçüncü yapı taşı ise, özellikle öğrenim görmüş, eğitimli kesimlerde kendini gösteren “Batılılık”tır. Türkiye’de yüzyılı aşkın bir süredir sürdürülen Batılılaşma çabalarının buradaki insanlara yansımaları elbette düşünülemez. Söz konusu “Batılılık” anlayışı, Türkiye’de olduğu gibi Almanya’da da kendisini “Batı Düşüncesi” ile bire bir özdeşleştirmekten çok, Batı kültürüne ve yaşam biçimine bir tür özenme ya da öykünme şeklinde tezahür etmektedir. Ve Türkiyeli Türklerin kendilerinin “Avrupalı” sayılmasından onurlanmaları gibi, Avrupalı Göçmen Türkler de, Türkiye’nin ve kendilerinin “Batılı” sayılmasından hoşlanırken, sayılmasından ise büyük bir “hayal kırıklığı” duymaktadırlar.

Türkiyelilerin kültürel profili bu üç unsur tarafından belirlenmekle birlikte “homojen” bir Türk göçmen kültüründen bahsetmek yanlış olur. Türkiye’deki etnik ve dinsel farklılıkların da bu kültüre doğrudan yansıdığı dikkate alındığında, oldukça karmaşık ve “renkli” bir görünüm ortaya çıkmaktadır. Burada Türk hükümetlerinin yaptığı gibi, Türkiye’den göçmen alan devletlerin hükümetleri de bu heterojen yapıyı yeri geldikçe (Örneğin, Kürt-Türk ya da Sünni-Alevi ayrımı yaparak) kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaya çalıştıklarını belirtmek gerekir.

KÜLTÜREL İLETİŞİMİ ENGELLEYEN SORUNLAR

45 yıllık göç süreci sonunda, Alman toplumu ile sağlıklı bir kültürel iletişim kurduğumuz ve kendimize özgü kültürel bir ‘yol’ çizebildiğimiz maalesef söylenemez. ‘Birey’in hala çok geri planda kaldığı Türk toplumunda, kültür deyince; toplumun bütün üyelerini bağlayıcı kurallar,

değer yargıları hatta tek-tip bir yaşam biçimi anlaşılıyor. Bu anlayış Türkiyelilerin Almanlara ve Alman kültürüne karşı –özellikle onların sadece günlük yaşamlarına bakarak– olumsuz önyargılar üretmesine zemin hazırladı.

Bir başka deyişle, Türk göçmenler Almanların yaşamında kendi ‘kültür değerleri’ ve yaşam biçimlerinin izdüşümünü göremedikleri için Almanları, düşük ahlaklı, inançsız, maddeci ve aile kavramı olmayan bir “kitle” olarak gördüler. Ve belki de bu nedenle Almanlara ve Alman kültürüne uzak durdular. Burada sunu da belirtmekte yarar var: Biz, Türklerin kültürü, kolektif değerler ve ‘tek-tip’ bir yaşam biçimi olarak algılayışı, siyasi iktidarlara ve örgütlere kültürü –özellikle de dini– siyasi etkileme/sömürü alanı olarak kullanma imkanı verdi. Bu da Türkiyeli göçmenlerin büyük çoğunluğunun, Almanya’daki politik sistemden tamamen kopuk, dini ve etnik ayrıma dayalı kuruluşlarda örgütlenmesi sonucunu doğurdu.

Kültürel diyalogu ve alışverişi engelleyen bir başka neden ise çoğunluk toplumunun göçmenlerin kültürüne bakış açısı oldu. Almanlar, Türkiyelilerin kültürüne bir tür Avrupalı-üstünlük ve bizzat kendilerinin belirlediği kültür “ölçütleri” ile yaklaştılar. Böylece, aslında “işgüçleri” dışında başka sergileyecek pek bir şeyleri olmayan ve “en-alt” statüleri almaya zorlanan Anadolu insanlarını çok geri veya ilkel bularak, onların kültürel anlamda entegre olamayacağını söylediler.

Yerlilerin bu yaklaşımının kültürel bir alışveriş/diyalogu teşvik etmediği ortada! Ya biz, Türkiyeli göçmenler buna karşı ne yaptık? Büyük çoğunluğumuz Almanların bu iki yaklaşımını (aşağılama veya acıma) fark edip sessizce protesto ederek, kendi kabuğumuya (Gettomuza) çekildik ve kaybolmaya, eskimeye yüz tutmuş kültürel değerlerimizi, özellikle de “İslami” değerleri daha bir yücelterek bir tür “savunma” duvarı oluşturup “çok-kültürlü toplum” talebini gündemimize almak gereğini bile duymadık.

Almanya’da zamanla oluşan; akademisyen, işadami, bürokrat, sanatçı ve yazarlardan oluşan ve Türkiyeli göçmenlerin “elit-tabakası” denebilecek grup ise, henüz kendilerine düşen tarihi görevi anlamış olmak ve üstlenmekten uzak görünüyor. Çünkü bu grup içinde de –aynen Almanlar gibi– kendi hemşerileri hakkında iki farklı düşünce kendini gösteriyor. Bir kısmı, onları “geri kafalı” veya “cahil” olarak görüp hiç bir zaman Alman kültürüne uyum sağlayamadıklarını iddia ediyor. Bir başka kesim ise, tam tersine tür “Türk- milliyetçiliği”ni ya da katı bir “İslamcı Yaşam”ı savunarak, Alman kültürünü reddeden/dışlayan ve böylece sosyal-kültürel “gettolaşma”yı teşvik edenler de var. İşin acı tarafı, her iki toplum için de en sağlıklı olan üçüncü yolu; yani özeleştiriyeye dayalı bir kültürel diyalogu isteyen ve savunuların sayısının maalesef giderek azalması! Bu durumda tek umut, “tarihin tekerleğinin geriye dönmeyeceği”ne olan inancımız.

Göçmen (Türk) Çocukları = Günah Keçisi

ASLAN YALÇIN

Geçen senelerde Avrupa çapında ülkelerarası eğitim seviyesini tespit amaçlı yapılan PISA araştırmalarının sonucunda Almanya’nın çok kötü bir sonuç almasıyla kaynamaya başlayan cadı kazanı hala fokur fokur kaynamakta... Almanya’yı kasıp kavuran / bir hayli çalkalayan bu sonuç karşısında sorumlu mercilerdeki insanların yapabilecekleri iki şey vardı:

– Ya şapkalarını önlerine koyup biz nerde yanlış yaptık sorusunu kendilerine sorup bir özeleştiriyeye yapmak

– Ya da işin kolayına kaçıp, bu kötü sonuçlar için bir günah keçisi bulup tüm sorumluluğu olmasa da, sorumluluğun bir kısmını bulan günah keçisine yükleyip, üzerlerindeki baskıyı hafifletmek ve daha sonra bu problemi unutulmaya mahkum etmek

Evet... Maalesef ikinci şıkkın birinci şıkka göre daha fazla meyil edildiğini gözlemlemekteyiz... **Günah Keçisi** olarak **göçmen çocukları** seçilmiş durumda... Sözkonusu çocukların Almanca seviyelerinin düşük olması hasebiyle Almanya’nın genel ortalamasının düştüğü tezi ortaya atılmakta... Bu tezin başlı başına bir iftira olduğu iddiasında değiliz...

Evet, gerçekten de çocuklarımızın çoğunun Almanca seviyeleri istenilen düzeyde değil... Bunu bizzat ben de görevli olduğum okulda gözlemlemekteyim...

Tabii burda şunu da belirtmek gerekir ki PISA araştırmalarından göçmen çocuklarını çıkardığımızda Alman öğrencilerin de pek iç açıcı bir sonuç elde etmedikleri ortada...

Ancak buna rağmen göçmen çocuklarının Almancalarının yetersiz seviyede olduğu tespiti doğru... Ancak çözüm namına ortaya atılan fikirler/öneriler gerçekten de tüyler ürpertici ve kesinlikle bilimsel tüm verilerden yoksun...

Çözüm namına ortaya atılanlar daha çok şu yönde:

– Türk çocukları evlerinde, özel çevrelerinde Almanca’dan çok Türkçe konuşmaktalar! Oysa Almancaları ancak bolca Almanca konuşarak geliştirebilir... Dolayısıyla Türkçe Almanca’nın önünde en büyük engeldir... Bu düşünceden yola çıkarak bazı eyaletlerdeki okullar Türkçe derslerinin yararından çok zararı olduğu kanısına vararak Türkçe derslerinin kaldırılmasına yönelik teşebbüse geçtiler... Ve bunu yaparken hep PISA maskesini taktılar... PISA deyince akan sular durdu...

Oysa PISA doğru yorumlansa söz konusu kişiler kırmızı görmüş bir boğa gibi Türkçeye saldırmalarının ne kadar saçma olduklarını göreceklerdir...

Gelin bir de PISA Araştırmasını ‘kaybedenler’ / Başarısız olanlar açısından değil de, ‘kazanlar’ başarılı olanlar açısından değerlendirelim...

PISA araştırmasında ilk iki sırayı alan ülke İskandinav ülkeleri: Finlandiya ve İsveç’tir... Finlandiya ve İsveç’e baktığımızda bu ülkelerde de bir hayli yüksek bir göçmen oranı olduğunu gözlemlemekteyiz...

Peki bu ülkelerin göçmenlerini başarılı kılan, dolayısıyla Almanya göçmenlerini başarısız kılan fark yahut püf noktası ne diye bakıldığında şu gerçek ile karşılaşırız:

Sözkonusu iki ülkede özellikle göçmen çocuklarının anadil eğitimine çok büyük özen göstermekte, okullarında anadile yönelik çalışmaları çok güçlü...

Yani sözkonusu ülkeler bilimsel verilerin de tespit ettiği gerçeğe uygun ortamları oluşturarak bu başarıya ulaşmış...

Nedir bu gerçek?

Anadil ve ikinci dilin birbirleriyle çok yakından ilişkili olduğu, dolayısıyla **bir çocuğun anadili ne kadar sağlam temellere oturtulmuşsa ikinci bir dilin de ancak bu sağlam temeller üzerine bina edilebileceği gerçeği !!!**

Bu konuda Chomsky, Cummins gibi birçok günümüz dilbilim otoritesi mutabık...

PISA sonucu tersinden değil de başından yorumlandığında artı bilimsel veriler gözönünde bulundurulduğunda şu sonuçlara varmaktayız:

1. Göçmen çocuklarının Almanca seviyelerinin düzelmesi, anadillerinden bağımsız düşünülemez!

2. Türkçe ve diğer anadillerin Almanca’ya engel teşkil ettiği tezi bilimsel ve (İskandinav ülkelerinin başarısı sayesinde) pratiksel olarak çürütülmüştür!!!

3. Dolayısıyla Alman eğitim sisteminde köklü reformlar yapmak yerine, günah keçisi olarak göçmen çocuklarını ilan edip, Türkçe ve diğer anadillerin öğretimini engellemek yapılması gereken en son şeydir!

4. **İkdidillilik** ya da **çokdidillilik** kesinlikle bir handikap değil, (teşvik edilmesi gereken bir) **zenginliktir**...

Bu konu çok daha geniş işlenebilecek bir konu... Söz konusu çocuklarımız, ciğerparelerimiz olduğunda hangi konuda olursa olsun daha da itinalı davranmamız gerekmektedir... Bu gerçeklerden yola çıkarak Türk velilerin daha bilinçli hareket etmeleri ve gerektiği yerde haklarını aramaları çok önemlidir...

Çünkü ağlamayan bebeğe meme vermezler...

Her şey gün gibi ortada. Almanlar göçmen işçileri hiçbir zaman kendileri kadar insan görmediler. Kendilerine layık gördükleri hayat kalitesini onlara layık görmediler. Göçmenler onlar için sadece kendilerine hizmet eden, "Yap!" deyince yapan, "Tut!" deyince tutan, "At!" deyince atan, "Al!" deyince alan, dış görünüş olarak da kendilerini andıran tuhaf yaratıklardı. Bir gün burada işlerinin bittiği, kendilerine ihtiyaç kalmadığı düşünüldüğünde de kendilerine git denilince gitmeleri gereken canlılardı.

"Konuk İşçi" Çok Komik

Sabri ÇAKIR

Öğretmen/Ders kitabı yazarı

Almanlar, ilk yabancı işçiler geldiğinde onlara dil öğretme gereği duydular. Patronlara para lazımdı. Kısa sürede çok mal üretip, çok mal satmak ve çok para kazanmak istiyorlardı. Yabancı işçilerin görevi onlara para kazandırmak, onları zengin etmektir yalnızca. Çalışabildikleri sürece burada kalacaklar, kendilerine yapmaları için gösterilen hiçbir iş kalmayınca da bavullarını alıp yine geldikleri ülkelere geri döneceklerdi. Bu nedenle onlara "konuk işçi" adını uygun gördüler.

Bir akşam komşunuzu evinize davet edebilirsiniz. Onunla bir masanın başında oturarak kuru kuru sohbet etmeyi düşünmezsiniz herhalde. En azından bir fincan kahve ile birlikte bir parça pasta ikram edersiniz. Sadece komşu değil de aile dostu olacak kadar samimi iseniz dana eti kızartmasının yanında kırmızı şarap sunmanız da gayet yerinde olur. Çünkü siz onu evinize davet ettiniz, o sizin konuğunuz. Hâl hatır sorduktan, kahvesini yada şarabını içtikten sonra mutlaka evine dönecektir. Evinizde gecelemeyle asla aklının köşesinden bile geçirmeyecektir. Bu konuda komşunuzun olduğu gibi sizin de kafanızda en ufak bir kuşku taşımayacağınızdan eminim.

Uzaktaki dayınız yada halanız sizi özlediği için yanınıza gelmek isteyebilir. Buyur edersiniz. O sizin konuğunuzdur. Ona güler yüz göstermek, saygılı davranmak durumundasınız. Eşinizle veya çocuklarınızla bir sorun ortaya çıktığında sesinizi yükseltmeniz doğru olmaz, yoksa konuğunuz alınır. Ev ödevini yapmamış olan çocuğunuzu azarlasanız bile, o kendisinin azarlandığına kanaat getirecektir. Sabırlı olmalısınız, birkaç gün birlikte zaman geçirdikten sonra ille de evine dönecektir. Bunun tersini düşünmeyiniz lütfen, çünkü her konuk üzerine düşen vazifeyi gayet iyi bilir ve noktası noktasına yerine getirir.

Artık büyüdünüz, mesleğiniz var, çalışıyorsunuz. Evlendiniz, ayrı bir eve taşındınız, çocuklarınız doğdu, bahçeniz

var, arabanız var, severek uğraştığınız hobileriniz var. Ne yapsanız, hangi bahaneyi gösterseniz de annenizi, babanızı ikna edemeyeceksiniz. Onlar sizi ve torunlarını görmeden yaşayabilir mi? Bezinizi aldıkları, parkta oynattıkları, yuvaya götürüp getirdikleri günleri düşünerek içinizdeki sese kulak verecek, bir pazar günü kapılarını çalacaksınız. Çocuklar gibi sevindiklerini ve gözlerinin yaşardığını görünce, ilk davetlerinde gelmeyip onları bugüne kadar beklettiğiniz için pişmanlık duyacaksınız. Güle oynaya akşamı ettikten sonra, siz istemeseniz bile, çocuklarınız "Evimize gidelim, uykumuz geldi!" diye kulağınızı tırmalayan bir ses tonuyla bıkıp usanmadan ricada bulunarak başınızı ağrıtmaya başladıklarında, evinizin yolunu tutmaktan başka çare bulamayacaksınız. Çünkü konuksunuz.

Uzağında yaşamak zorunda kaldığınız nineniz, dedeniz sizi özleyebilir, bir tatil günü yanlarına çağırabilirler. Onlar sizin büyüğünüz. İlk masaları onlardan dinlemediğiniz, unutmamız mümkün değil, biliyorum. Çok sevdiğiniz bu insanları elbette kırmak istemezsiniz. Eğer önemli bir engeliniz yoksa onları ziyaret edecek, saygıyla ellerini öpeceksiniz. İki gün bile uzun gelecek size, çünkü yaşınız itibarıyla üzerinde konuşup tartışabileceğiniz konular sınırlı. Hem de o yaşlı insanların daha fazla girmek istemediğinden, onlar kalmanızı ısrarla isteseler bile, siz gitmenizden daha doğru olacağını düşünerek evinize döneceksiniz. Çünkü konuksunuz.

Konukluk kısa sürer, en uzununu bile bir haftayı geçmez. Dünyanın hiçbir ülkesinde aylarca, yıllarca süren bir konukluk anlayışı yoktur. Hiçbir ev sahibi haddini bilmeyen konuğa, haddini bildirmeyecek kadar pısrık ve akılsız değildir. Çünkü konuk dediğin hazırcıdır. Ev sahibinin gönüllü olarak kendisine sunduklarıyla yaşamını sürdürür. Konuk çalışmaz, zora girmez, kendini yormaz. Zaten çalışacak, yorulacak, terleyecek olsa bile ev sahibinin tepkisiyle karşılaşır.

Bir tanıdığını ziyaret etmek için yola çıkan hiçbir aile yada hiçbir akraba grubunun sayısı yüzbinleri geçmez. Nereye sığacak o kadar insan? Yatacak yer gösterilse bile kim, nasıl doyuracak o kadar insanı? Hem, hangi Alman o kadar parayı sokağa atmayı göze alabilir ki? Birbirlerine birer fincan kahve ısmarlamaktan bile çekindikleri için, dilimize "Alman usulü" deyimimizin girmesine neden olan bu insanların, konuklarına ne kadar cömert davranabileceklerini kestirmek zor olmasa gerek. Demem o ki, böylesine kalabalık bir ziyaretçi kafilesini ağırlayabilecek bir ev sahibi, hele Alman bir ev sahibi he-

nüz anasından doğmamıştır.

Dünyanın hiçbir ülkesinde ev sahibi konuğunu ayrı bir evde oturtmaz. Konuk kişi ev sahibine kira, ev sahibinin devlete vergi vermez. Dünyanın hiçbir ülkesinde ev sahibi konuğunu aylarca yıllarca kendi haline bırakmaz. Onunla ilgilenir, ona yardımcı olur. Hiçbir yerde bir ev sahibi kendine uygun bulmadığı bir hayat tarzını, konuğuna da uygun bulmaz. Kendisi çocukları ve eşiyle yaşarken, konuğundan çocuklarından ve eşinden ayrı yaşamasını talep edemez.

Almanlar çalıştırmak için çağırdıkları göçmenlere, asla bir ev sahibi gibi davranmadılar. Zaten göçmenler de bu ülkenin en ağır işlerinde ter dökerken, sakatlanırken hiçbir zaman kendilerine konuk muamelesi yapılmadığını biliyorlardı.

Öyleyse Almanlar yarım yüzyıldan beri, üzerlerinden büyük paralar kazandıkları, zengin olup sefa sürdükleri bu insanlara "konuk işçi" demekte neden ısrar ettiler acaba?

Her şey gün gibi ortada. Almanlar göçmen işçileri hiçbir zaman kendileri kadar insan görmediler. Kendilerine layık gördükleri hayat kalitesini onlara layık görmediler. Göçmenler onlar sadece kendilerine hizmet eden, "Yap!" deyince yapan, "Tut!" deyince tutan, "At!" deyince atan, dış görünüş olarak da kendilerini andıran tuhaf yaratıklardı. Bir gün burada işlerinin bittiği, kendilerine ihtiyaç kalmadığı düşünüldüğünde de kendilerine git denilince gitmeleri gereken canlılardı.

İşte "konuk işçi" kelimesindeki "konuk" sözüne Almanlar, o bir gün verecekleri "Git!" emrini haklı çıkarmak için sahip çıktılar. Bu boşuna ve anlamsız bir çabaydı. Göçmenler burada yaşamaya karar verdiklerinde "konuk" kelimesi, Almanların "Git!" emrini yerine getirmeyenleri haksız çıkarabilmelerine asla bir gerekçe olamadı.

Artık göçmenler göçmenliği bırakıp yerleşik hayata geçtiler. Bu ülkenin vatanı, bu toplumun bir parçası oldular. Bence "Gastarbeiter" kelimesini çöplüğe atmakta çok geç kalındı. İlle de onların göçmenlikten gelen yurttaşlar olduğunun belirtilmesi, bu ayrımın gösterilmesi isteniyorsa, onların hiçbir şekilde Almanlardan aşağı olmadıklarını, tersine en az Almanlar kadar değerli ve onurlu birer insan olduklarını anlatabilen yeni bir kelimeye ihtiyaç vardır. Korkarım, eğer bu kelime bulunamazsa; art niyetli yerliler Türk, Yunan, İtalyan, İspanyol... asıllı Almanları bu kez de başka uğursuz kelimelerle aşağılamaya devam edeceklerdir.

İki dilli veya çok dilli eğitim: Günümüzde hala olanaklı mı?

İmdat ULUSOY

Winston Churchill'in "Dünyamız eskiye oranla yirmi beş kez daha küçülmüştür" diye bilinen bir sözü var. Bu sözün bundan yarım asır önce söylendiğini düşünenecek olursak, bugün dünyamızın nerdeyse avucumuzun içi kadar küçüldüğünü tasavvur edebiliriz. Bir de buna artık tüm toplumların çok dilli ve çok kültürlü olduğunu eklersek, o koskoca altı milyarlık yeryüzünün nerdeyse küçük tek bir ülke haline geldiğini bir anda gözlerimizin önünde canlandırırabiliriz artık...

İletişim yönünden bakıldığında avuçlarımızın içine bile sığacak hale gelmiş, bir tenis topu kadar küçülmüş bir dünya. Küçülmesine küçüldü ama, bu iletişimin olmazsa olmazı çok dillilik ve çok kültürlülük ilkelerinin ne boyutta olduğunu düşünenecek olursak, tekrar karşımıza büyüyen koca bir dünya. Çok dilliliği ve çok kültürlülüğü adil ve eşitçe yaşayamayan bir dünya!

Artık günümüzde, örneğin şu içinde yaşadığımız çok kültürlü Avrupa ülkelerini ele alacak olursak, kalıcılığa sürecinin tüm hızıyla sürdüğünü görebiliriz. Bununla atbaşı olarak giden yeni kuşakların iki veya çok dilli büyümeleri de kaçınılmaz olarak devam ediyor. Sadece çok kültürlü evliliklerden olan çocuklarda değil, yeni yetişen tüm kuşaklarda çok dilliliğin sonucu olarak anadillerinde ve ikinci dillerinde dil öğrenme sorunu da ne yazık ki hala canalıcı önemini koruyarak sürüyor.

"Günümüzde göçmenlerin üç önemli sorunu nedir?" diye kendimize soracak olsak, kuşkusuz ilk akla gelen "işsizlik, ırkçılık ve eğitim" olacaktır. Bunlardan eğitimin onların yaşamında çok önemli bir yeri olduğunu bilmeyenimiz yok artık. Bu eğitim sorunu kapsamında ise iki dilli ya da çok dilli eğitimin kendine özgü önemli ve özel bir yeri var.

Almanya örneğini ele alalım. Göçmen çocuklarının Almanca bilgilerinin ve konuşmalarının çok iyi olması gerektiği yıllarca söylenen ve herkesçe kabul gören bir olgu. Bunun yanısıra, çocuğun, daha önce kendi anadilini iyi öğrenmesi gerektiği de yine çok yinelenen ve bilinen bir gerçek.

Çok yazılıp tartışılan bir konu olmasına karşın, sorun hala çözülmediği için gündemdeki yerini koruyor ve bir o kadar da güncel elbette. Burada doğup büyüyen kuşaklardan gençler, artık çocuk sahibi olacak yaşlar. İşte bunların evde çocuklarına kendi anadillerini düzgün ve güzel öğretebilmeleri ise gittikçe zorlaşan bir sorun. Çünkü kendileri anadille-

rini, örneğin Türkçe'yi iyi öğrenememişlerse, bunu çocuklarına nasıl öğretecekler, sorusu geliyor herkesin aklına.

Yabancı çocukların dil eğitimi açısından çok tartışılan konulardan bir tanesi de, özellikle karma evlilik diye bilinen, anne ve babanın farklı ülkelerden veya farklı kültürlerden geldiği ailelerin çocuklarının iki dilli yetişmelerinin mümkün olup olmadığı ya da nasıl olabileceği konusu.

Sözün kısası, aynı anda iki dili öğrenmek ve iki dilli yetişmek; karma evliliklerden ailelerin olduğu kadar, burada doğup büyüyen ve anne babası aynı ülkeden gelen ailelerin çocukları için de günümüzde hala çözülmediği için önemini koruyan bir sorun.

Değişimin ve yaşamın yasaları gereği, kalıcılığa süreci kendi yatağını kendi bularak akıp giden bir ırmak gibi sürüyor. Büyük çoğunluk geleceğini burada gördüğü için, ileriye de böyle bir perspektifle bakıyor ve buna uygun da yaşamını kuruyor. İşte bu kalıcılığa sürecinde, eğitimdeki sorunlar da önemini koruyarak, aynı zamanda yeni eklenen başka sorunlarla birlikte karşımıza çıkıp çözüm bekliyorlar.

Yeni yetişen kuşaklar evlenip çocuk sahibi oluyorlar. Anadillerini kendi çocuklarına öğretmek istiyorlar, ama yetersizlikleri nedeniyle kendi çocuklarına anadillerini öğretmede zorlanıyorlar.

Karma evliliklerden olan çocuklar - tüm zorluklara karşın- okullardaki, örneğin Türkçe derslerine katılmak ve Türkçe öğrenmek istiyorlar ya da ailelerinin istekleri doğrultusunda derslere gelip katılmak istiyorlar.

Bu sorunların tam karşıtı durumda, yaşamın ortaya koyduğu kabul edilmesi gereken bir başka olgu daha var: Kimi aileler, geriye dönüş diye bir düşünceleri olmayıp geldikleri ülkeyle tüm köprülerini atarak bulunduğu topluma yerleşmek istedikleri için, - bunlar bilinçli ya da bilinçsiz olarak adeta "gönüllü özümlemeye evet" der gibi, anadil diye bir sorunlarının olmadığını ileri sürebiliyorlar. "İnsanın doğduğu değil, doğduğu yerdir vatanı" anlayışı kapsamında, bu tür görüşte olanları ve yaşamın ortaya koyduğu bu gerçekçiliği de saygıyla karşılayıp, bu sorunsal kimi milliyetçi ya da dinci yaklaşımların bakış açısıyla değerlendirip yanlışlıklara da düşmemek gerekiyor. "Devlet kafası" ya da "devlet politikası" gözlüğüyle bakanlara göre bunlar sanki suç işlemleridir. "Vatanseverliğinden kuşku" duyulur ve aslını inkar ediyorlar diye suçlanarak karşılaşıldığında selam bile verilmek istenmez.

Ama her şeyin durmadan değiştiği

dünyamızda, en büyük öğretici ve ayırtman olan zaman ve değişimin ilerde onlara da bu konuda dersini verip ikna edeceğinden emin olabiliriz.

Her şey bir yana, bizi ilgilendiren can alıcı bir sorun var : Aynı anda iki dili öğrenen çocuklar zorlanıyorlar mı? Her şeye karşın çocukları iki dilli yetiştirmek günümüzde mümkün mü? Gerekli mi? Ne yapmak ya da nasıl yapmak gerekir? İşte çok tartışılıp konuşulan bu ve benzeri sorunlar ve yanıt bekleyen bunca sorular...

Çocukların iki dilde eğitilmeleri avantaj mı? Bu konuda nasıl bir yöntem izlenmesi gerekiyor? Günümüzde iki dilli eğitimin genel olarak çocuklar için büyük bir avantaj olduğu tartışması bilinen bir gerçek. Bu bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Fakat bu eğitim sürecinde yanlışlar da yapılabiliyor ve bu yanlışlar çocuğun okuldaki başarısını olumsuz etkiliyor. Sonuçta çocuk hem anadilini hem de ikinci dili yeterince öğrenemiyor. Bu konuda özellikle çocuk psikologlarının birleştiği nokta şu. Her iki dilin öğretilmesinde tek bir yöntem kullanılmalı. Anne ve babanın evde olsun dışarda olsun çocuklarıyla sadece anadilinde konuşmaları gerekir. Bu yöntem, anne ve babası ayrı iki dili konuşan çocuklar için de geçerli. Örneğin baba Türk, anne Alman ise, babanın tam bir kararlılıkla sadece Türkçe, annenin ise Almanca konuşması gerekiyor.

Peki anne-babası Türk olan ve iki dilde büyüyen çocuklar için böyle bir eğitim sorun olabilir mi? Anne ve babanın evin dışında da yalnızca Türkçe konuşması ve iki dili karıştırmamaları çok önemli. İki dili karıştırdıkları zaman, kimi çocuklar neyin Almanca neyin Türkçe olduğunu anlayamazlar. Bu da onların iki dili de yanlış öğrenmelerine neden olur. Kısacası çocuk ne doğru dürüst Türkçe ne de Almanca öğrenebilir. Türkçe konuşurken her cümlede birkaç Almanca sözcük kullanır ve ilerde dili, dilbilgisi açısından öğrenip kavramada ya da iki dili ayırt etmede güçlük çeker. Bu konuda çarpıcı bir örnek verilebilir. Türkiye'den evlilik nedeniyle gelen iki çocuklu bir annenin bir radyo röportajında söyledikleri oldukça ilginç ve düşündürücü: "Benim iki çocuğum var. Bu konuda ben biraz hata yaptım. Çünkü ben kendim de, Almanya'ya evlendikten sonra geldiğim için, Almanca'yı öğrenmek istedim. Bu yüzden çocuklarımla yarı Almanca, yarı Türkçe konuştum. Ve sonuçta, şu anda ki durumda, çocuklarımda Türkçe'de hafif, biraz, hafif demeyeyim de, epeyce ak-

saklık var. İki dilde yetişen çocuklar tabii ki avantajlı. Çünkü biz bir başka ülkede yaşadığımız için, çocuklarımız mecburen Almanca'yı öğrenecekler, fakat Türkçe'yi de kendi dilimiz, anadilimiz olduğu için öğrenmeleri şart. Bu yüzden anne ve babalara çok görev düşüyor. Ve ben bu hatayı yaptım. Kendim yarım yarım konuştum. Çocuklarımla gerçekten Türkçe dilinde aksaklıkları var, çok büyük sorun sayılacak kadar olmasa da. Bunu telafi edip Türkçe konuşarak arayı kapatmaya çalışacağım."

Okullardaki Türk öğrencilerin başarısızlığını, evde Almanca konuşulmamasına bağlayan Alman öğretmenlerin sayısı hiç de az değil. Öyleyse bu haksız yargılama nereden kaynaklanıyor? Birçok Alman öğretmen anadilin bir çocuk için ne kadar önemli olduğunu bilmiyor. Hatta ne yazık ki bunlar arasında, böylesi konuları bilmek veya duymak istemeyenler bile var. Çocuğun kişiliğinin gelişmesindeki önemli rolü konusunda bilgi sahibi değiller. Bilseler de işlerine gelmediği için "sağır" ve "dilsizi" oynuyorlar. Bu konuda kafa yormadıkları gibi hiç önemsemiyorlar da. Doğal olarak burada asıl sorumlu Almanya'daki eğitim sistemi ve devletin yabancılara yönelik dışlayıcı ve göç olgusunu inkar edici, görmezden gelen tavrıdır. Bu anlayışın sonucunda eğitim alanında çocukla karşı karşıya gelen öğretmen oluyor elbette. O yüzden doğrudan öğretmenleri suçlamak biraz haksızlık olur. Ama içlerinde maksatlı ve bilinçli olarak yabancı çocuklara karşı olumsuz yaklaşan, adil davranmayan, ayrımcılık yapıp onları dışlayanları da görmezlikten gelemeyiz. Onların elbette Türkiye'ye gidip Türkçe öğrenmeleri beklenemez. Ancak bu öğretmenlerin Türkiye'ye gitmiş olduklarını ve kendi çocuklarını bir yıl orada bir Türk okuluna göndermek zorunda olduklarını düşünelim. Okuldaki Türk öğretmenler de çocuğa, "Evde Almanca konuşmak yok!" demiş olsalar, kuşkusuz Alman anne ve babalar bu durumu şiddetle protesto ederlerdi.

Ama bu haksız uygulama yalnızca bilgisizlikten kaynaklanmıyor. Çünkü iki dilde eğitim, Almanya'da yeni bir kavram değil. Örneğin İsviçre'de çocuklar üç, hatta bazen dört dili birden öğreniyorlar. Bu, çocuklar için hiç de zararlı olmuyor. Tersine ilerdeki yaşamlarında son derece başarılı oluyorlar. Burada önemli olan, konuya olumlu gözle bakıp, hangi dil olursa olsun, çocuğu desteklemek değil, desteklemek ve ona değer vermektir. Eskiden ilkokuldaki çocuklara veya velilerine "Çocuğunuz anadilini öğrenmesin, yoksa Almanca ile karıştırır veya bu ona çok gelir" diyen Alman eğitimciler şimdi aynı okullardaki çocuklara bizzat kendileri, yeni müfredatta ilkokul 3. sınıftan itibaren uygulamaya konulan İngilizce, İspanyolca vb. dil dersini veriyorlar. Şimdi onlara o eski savundukları dahice görüşlerini anımsatmak gerekir: Hani ilkokul çağındaki bu çocuklara, bu yaşta Almanca'nın dışında bir başka dili (burada kastedilen çocuğun anadili) daha öğrenmeleri çok geliyordu?

Devam edecek...

Doğu-Batı-Doğu Tersine Kültür-seferleri :

Troya'nın Bitmeyen Savaşı ve Tarih Bilinci (II)

Celil DENKTAŞ

İkinci Mehmet (Fatih), Kostantiniye'yi kuşatmasından önce işbirliği için başvurduğu Papa'dan olumsuz yanıt alınca çok şaşır. Çünkü ona göre Papa, İlion/Troya'dan kaçıp önce Etrüsklerin daha sonra da Roma'nın kurucuları olanların torunudur ve dolayısıyla binlerce yılın, Hektor'un öcünü alacak olan "Anadolulu" bir hükümdarı desteklemesi gerekir. İkinci Mehmet, Romalıların Troya'ya son derecede önem verdiklerini, ünlü Jül (Julius/İlios/İlionlu/Troyalı) Sezar'ın Troya'yı yeniden inşa etme planını, İmparator Ogüstüs'ün bu planı hayata geçirdiğini, İmparator Konstantin'in Bizantion'u başkenti seçmezden önce Troya üzerinde çok durduğunu elbette ki tarihten biliyordu. Troyalı Eneas'ın torunlarının görevi değil miydi Fatih(!)'i desteklemek ?

Ancak İkinci Mehmet'in anlayamadığı, "ışık ve güneş" tanrısı Apollon'un onca üzerine titremesine rağmen kurtarmayı başaramadığı Troya'nın bir daha belini doğrultamamacasına yerlebir edilmesinin ardında baskın bir "sosyal düzen" değişiminin yattığı ve bu üçbin yıl önceki değişimin onbeşinci yüzyıl Avrupası'nda üst-yapı kurumlarını en mükemmel düzeye ulaştırarak yerleştiren İtalya'nın ve tabii ki Papalığın derdinin, geçmişin intikamı peşinden koşmaktan çok feodal Avrupa'nın siyasi birliğini sağlamlaştırmak olduğuydu. Dünyalar çoktan ayrılmıştı. Artık "saflar" vardı ve tercihler bu "saflar"a göre yapılmalıydı.

Papalığın İkinci Mehmet'e götürdüğü karşı öneri, hem bu gerçekliği içerisinde taşıyor, hem de Avrupa'nın 15. yüzyılda artık kendi geçmişiyne ne denli köprüleri attığının açık bir kanıtıdır : "Gel hristiyanlığı kabul et, biz de seni Cihan İmparatoru ilan edelim". Hiç kuşkusuz ki Kili-se, artık Ortaçağ karanlığında olduğu gibi "kâfir öcüsü"yle insanların "ensesinde boza pişiremeyeceğini", artık üstü açık, meşruluğu gözle görülür, elle tutulur bir "emperyal güç"ün yanına sığınarak Haçlı Seferleri'nin bile vaktiyle hayata geçirmekte yetersiz kaldığı feodal zorbalığına kimsenin karşı çıkmaya cesaret edemeyeceği sağlam bir kılıf geçirmek peşindedir. Hele bunun lokomotif "Korkunç Türkler" in sultanı olursa...

Bilinç, bilgi olmadan oluşamaz. Bilgi ise "öğrenilir", kendiliğinden insanın "içine doğmaz". Öğrenme, tarihin "didik-didik" irdelenmesiyle birikir. İnsanoğlu yaşam tecrübesini kendinden öncekilerin yaşamlarından edindiği "tüyolar"ı üzerinde geliştirir. Her yeni nesil, bir öncekinin yaşamı üzerinde devinir. Efesli Herakleitos üçbin yıl öncesinden adeta "davul çalar" : "...(herşey).. hep akar, hiçbir zaman

hiçbir yerde durmaz...!". Günlük hayatımızda sıkça kullandığımız : "Köprü'nün altından çok sular aktı...!" deyişimizin "hemşehrimiz" Herakleitos'un nefes alıp verircesine, olanca sadeliği ve basitliğiyle kurduğumuz bu basit "denklem" in bir uzantısı olabileceğini, bu oldukça sade ve anlaşılır deyişin Anadolu topraklarını binlerce yıldır paylaşmış olan insanların ortak bir "hayat felsefesi" olduğu gerçeğini tarihten yeterli "tüyo" alamamış bir beyin, algılayabilir mi ?

Belki İkinci Mehmet, mutlaka okumuş olduğu Herakleitos'un bu denklemi, dünyada hiçbir zaman hiçbir şekilde kalıcı bir "status quo" nun olamayacağı şeklinde, ta o zaman çözümlenmiş ve Papalığın bu karşı önerisini anlamsız bulmuştu. Aslında pek çok tarihçi Fatih Sultan Mehmet'in iki arada bir derede bocaladığını düşünür, oğlu Cem Sultan'a bu nedenle İtalya'da "kucak açıldığını" savunur. Bu bir bakıma, Batı Avrupa'yı hızla sarmaya başlayan Rönesans'ın karşısında teokratik ve üstelikte -Batı ölçülerindeki- feodalizme pek de benzemeyen bir siyasi-ekonomik düzene sıkı sıkıya yapışmış Doğu'nun, kendi yarattığı "makus talih" içerisinde hapsolüp kalacağı öncesinin şahsına "Cenab-ı Şerif"liği yakıştıran genç Fatih'i, egemenliğini garantiye alacak herhangi bir "ittifak"a gereksinim duymadığını düşünmektedir.

Osmanlı tarihi'nde, "talancı özellikler" göstermediğinden Osman'ın babası olmaktan başka bir özelliğe sahip olmadığı şeklinde "telkin" edilen Ertuğrul Bey sayılmazsa, "Bey"lik, ancak iki kuşak daha sürer, ardından "Han"lık, "Sultan"lık, "Gölgelik" ve fermanlara sığınmayacak derecede uzamaya başlayan ünvanlar gelir. Aslında bu "ünvan kompleksi"nin yalnızca Osmanlı'ya özgü olmadığı malum. Ancak bir "sınır beyliği"nden yola çıkarak Selçuklu'nun, Akkoyunlu'nun beceremediği, "toprak mülkiyeti üzerinde örgütlenmiş sömürü düzeninin tükenecek sıcak-menkul gereksinimini "gazi"lik kılıfıyla derdest edilen talan ganimetleri ve ardından da salınan öşürlere bağlayıp" üzerine de kendi kandaşlarını bile gözden çıkartabilen bir "demir yumruk"un ya da daha ürkücü, "Tanrı Gölgesi"nin oturduğu, ve güç yetiremediği Doğu yerine, gözüne kestirdiği Batı'yı Akıncıları'yla yüzyıl gibi çok kısa bir süre içerisinde, İslam adına zapt-ı rapt

"...Benden selam söyleyin ev külfetine, Çıkıp ele karşı ağlamasınlar..." !
Pîr Sultan ABDAL

altına almayı başaran bu "korkunç" gelişmenin, kendinden önce gelenlerin hepsini bastırarak bir "ünvanlar piramiti"ne sahip olmak istemesi normal sayılmalı.

Zaten, İkinci Mehmet'ten önce de var olan "kardeş katli" geleneği, Osmanlı Sultanları'nı, kardeşleri bir yana "sülalece" halkının tepesine çöreklenmeyi "asalet geleneği" edinmiş Avrupa feodallerinden, krallıklarından, imparatorluklarından, çarlıklarından ayıran bu dünyanın en yalnız derebeyleri olma özelliklerinin yanı sıra, kendi şahıslarında toplamış oldukları üstünlüklere körükörüne güvenme saplantılarının başlıca nedeni olmamış mıdır? En güçlü "O" olduğundan hayatta kalmayı hak etmiştir; mükafatı da bu üstünlüğünün keyfini sürmektir. Bu keyif devlet idaresinde de sık sık nükseder, nice paşalar, vezirler kellelerini sessiz sedasız teslim etmeyi kabul ederler. Gerçi bu teslimiyet geleneğinin temelleri Doğu'da, Osmanlı'dan önce çoktan atılmıştı; ancak, Osmanlı soyunun kendi kendine vermiş olduğu "meşru-tahribatın" bir başka örneği, "Kanunname-i Âli Osman"ın bir başka benzeri, "siyaseten öldürülmeleri gereken" hanedan üyelerinin kutsal kanlarının yere dökülmemesi için ok krişiyile, "asil" bir şekilde boğulması şeklinde

Orta Asya'da, Cengiz Han'ın zamanı dışında tarihte hiçbir zaman görülmedi.

Theo Sommer, Dresden'de 4-5 Nisan 2002'de yapılan Almanya Eski Çağ Filologları Birliği kongresinin

açılış konuşmasında, "Avrupa, üstü ulusal çeşitlilikle yığılı bir kimliğe ulaşmak için, ortak köklerini hatırlamalıdır" diyor. Bu, Avrupa Birliği'ni gerçekten bir "birlik" yapacak olan sosyal-sentezlerin en gerçekçisi; tıpkı bundan seksen yıl önce, Mustafa Kemal'in genç Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerini atarken son derece bilinçli bir şekilde ortaya koyduğu, "Anadolu Uygarlıkları"nın hak ettikleri şekilde irdelenmeleri temeline oturacakları, genç Cumhuriyet'in siyasi ideolojisini oluşturacak bir "Türkiye", ya da bir "Anadolu" sosyal-sentezi, ya da "birliği" gibi. Ankara'da ilk yapılan işlerden bir DTCF'nin kurulması, bir Halkevleri örgütlenmesinin teşviki ve daha ileriki yıllarda kırsal kesimin kendi kalkınma altyapılarını olgunlaştırabilmesi ve ekonomik kaderini kendi ellerinde tutabilmesi için kurulmaya başlanan Köy Enstitüleri bunun halkaları değil mi?

Homeros'un İlyada'sında, Boğazların kilit noktasında bulunan ve tüm Anadolu hinterlandına hakim olan Troya'nın, Akhaların (Yunanlıların) başını çektiği işgalci kavimlerin saldırısına karşı bir "birleşik Anadolu ordusu" tarafından savunulduğu açıkça görülür. Tıpkı ünlü Kadeş Savaşı'nda, II. Ramses'e karşı çıkan Hitit ordusunun aslında içerisinde Troya'dan gelen destek kuvvetlerinin de olduğu bir "birleşik Anadolu ordusu" olduğu gibi. Tıpkı, önceleri Osmanlı egemenliğini kendi özerklikleri karşılığında tanımış olan fakat Osmanlı zorbalığının alıp başını gitmesi karşılığında Doğu'dan gelen Timur'un yanında yer almakta tereddüt etmeyen Türkmenler, Yörükler gibi.

İlyada Destanı'nda, İsparta kralı Agamemnon'un kardeşi Lakedaimon kralı Menelaos'un güzelliği dillere destan karısı Helene'i kaçırıp babası Troya kralı efsanevi Priamos'un yanına sığınan "tanrı yüzlü" Aleksandros, diğer adıyla Paris, tanrıça Aphrodite'in açık koruması altındadır. Bu, İlyada'daki savaşın gerçek nedenleri üzerinde adeta bir ipucu verir. Şöyle ki, antik-popüler mitolojilerin sık sık başvurdukları, "tanrıların oyunu", "tanrıların eğlencesi", "tanrıların takdiri" kılıfları, olup bitenlerin üzerine bir meşruiyet, daha doğrusu günün egemen ideolojisinin hazmedebileceği bir "cici" onaylatma yöntemidir. Homeros, böylelikle Troya'nın "kaderini bağlar". Ama aynı zamanda da destanın bugüne ulaşmasını bir bakıma garanti eder. Bağlar, ve bunu yaparken de Olimpos'taki tanrıların meclisine her gelişinde Zeus (babası) ve Leto (annesi) hariç oradaki tüm tanrıların yüreğini hoplatan ve onları saygıyla ayağa kaldıran Apollon ile güzelliğin, sevginin sembolü Aphrodite'yi de İyon ülkesinin, İlion/Troya'nın koruyucusu ilan etmesiyle adeta destanın satır aralarından bize kendi "oto-sansürü" nün ipuçlarını fısıldar. Tabii ki, Homeros ne denli İyon olsa da, ünlü Atinalı "kanun-koyucu", aslında tüccar ve okuma yazmayı Anadolu'da öğrenmiş olan Solon gibi, İyon lehçesiyle konuşup yazsa da, sonuçta yaşamakta olduğu İ.Ö. 9. yüzyılda, Ege'de egemenliğini kabul ettirmiş olan "colonial" Yunan sisteminin bir vatandaşıdır.

Kadirşinas Anadolu insanının "Osman" lâkabıyla ödüllendirdiği, "Anadolu Birliği"nin Almanya'dan takviyesi Prof.Dr. Manfred Korfmann, "Çok yakın dönemlere kadar, Troya'nın kültürel ve diğer alanlarda Anadolu'nun bir parçası olarak Anadolu'ya yönelmiş olduğunun genel anlamda kabul görmemesi ya da hiçbir şekilde vurgulanmamış olması, çok garip bir durumdur. Tarafsız bir bakış açısıyla bakıldığında ise aslında her şey bunun tam tersine işaret etmektedir", diyor. Tabii ki burada, "Osman Bey" in kastedtiği yalnızca Batı Avrupa'da 1980'lere kadarki yapılan Troya araştırmaları ya da Antik Yunan üzerine yapılan argümanlar. Yoksa, "Osman Bey" in 1930'larda Ankara, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi çatısı altında başlatılmış olan Anadolu Uygarlıkları Tarihi çalışmalarından ya da, Halikarnas Balıkcısı'nın neredeyse ömrünü vakfetmiş olduğu ve Avrupa'nın pek çok hatırı sayılır yayın organında yer almış

olan, “Bati’nın o pek üzerine titrediği Ege Uygarlığı’nın temelleri aslında Anadolu’dan nakildir”, tezlerinden habersiz olması herhalde mümkün değil.

Manfred Korfmann’ın bu ifadesi, adeta İkinci Mehmet’in Papa’nın olumsuzluğu karşısında şaşırmasını 550 yıl sonraya taşıyor. Troya Savaşları’nın, ve belki de Homeros gibi bir ozanın “diline düşmeme şansızlığı”na uğrayan benzeri pek çok çatışmanın günümüze kadar gelememesinin temelinde, “yolların daha o tarihlerde keskin bir biçimde ayrılması” yatıyor. Bu, - en az- üçbin yıldır tarihe egemen olan, çok somut ve çok “yalın” bir “tarafılık”tır. Homeros ve ardından da İ.Ö. 5 yüzyılda Platon’un ağzından birşeyler “gevelemeye” çalışan Sokrates bunun tartışma götürmez tanık ve kanıtlarıdır. Platon’un, “Euthydemos”unda konuştuğu Sokrates biraz da “çizmeyi aşmıştır” : “...Hiçbir İonyalı bir Zeus Patroos’u (Zeus Baba’yı.CD.) tanımaz. Bizim Patroos’umuz Apollon’dur, çünkü İyon’un babası odur...” Yine de Atinalılar “uygar” davranıp ona baldıran zehiri içirtmişler. Sokrates kazara Fatih Sultan Mehmet’e rastlamış olsaydı kazığa oturtulması kesindi; belki de Hallac-ı Mansur gibi çarımha gerilip, henüz canlıyken çarımha derisi yüzülürdü.

Homeros ise, Sokrates’ten yaklaşık üçyüzlü yıl önce yaşamış olmasına karşın, işgalin ve talanın ne olduğunu çok iyi bildiğinden, hatta büyük bir ihtimalle kendisine “ikinci elden” gelen bilgilerle dehşete düşerek Troya’da olup bitenleri gözünün önünde canlandırabildiğinden, destanlarını son derece titizlikle kurguladı ve hikayesini mama bekleyen bebeklerini gümüş kaşıkla besleyen bir ane itinasıyla Anadolu kıyıları ve Ege Adaları’ndaki koloni asilzadelerine yedirdi. Öyle ki, 5. yüzyılın ünlü Atina tiranı Psistratos zamanında İlyada, artık bir “kutsal kitap”tı ve Yunan felsefesini, sanatını, eğitimini bu destanlar zincirinin verdiği dersler belirliyordu. İlyada’nın etki gücüne, Homeros’un saygınlığına o güne kadar hiçbir yapıt, hiçbir bilge ulaşamamıştı. Homeros’un büstleri, heykelleri Ege’nin dört bir yanına, hatta uzak Yunan kolonilerine kadar yayıldı. Anadolu’dan, İyonya’dan kopup gelen bu fırtına, o günlerde ideolojik yapılanmanın temel direği olmaya çalışan, fakat iknadan çok korkutarak ve olanca vahşiliğiyle “insan kurban etme törenleri” düzenleyip Yunanistan’ı kasıp kavurmakta

olan “Ofizm”i bir daha ayakları üzerinde duramamacasına sildi süpürdü. Ya da, “akıllı ve adil” Psistratos, Ege’nin kıyılarına ve adalarına dağılmış olan bir siyasi yapılanmanın, bir devlet otoritesinin, içerisinde en basitinden en asiline, her vatandaşın itirazsız benimsediği unsurları taşıdığı ve hatta kolonileşen İyonya’nın da ağzına Apollon’u ve Aphrodite’siyle bir parmak bal çaldığını düşündüğü, kurgusu ve söylemi böylesine mükemmel bir “anayasa/din” varken, gücünü terör ve “abuk-sabuk” törenlerden alan Ofizm’i kullanarak kontrol altına alamayacağını görebildi. Böylelikle aynı zamanda da, daha önceki “kurban gelenekleri”nde, tehlikede olmadığı hiçbir şekilde garanti edilemeyen “kralın kellesi”ni de, yani kendi yaşamını da büyük bir riskten kurtarmış oluyordu.

Ancak içerisindeki hiç bir satırda, hiç bir kavmin “aşağılanmadığı”, başlangıcında Yunan kahramanı Achilleus’un destanı gibi başlayıp, son üç bölüme zor sığın Anadolu kahramanı Hektor’un cenaze töreniyle, daha doğrusu “Hektor’un Destanı” gibi kapanan İlyada’nın kadersizliği, yazıldığı İyon lehçesinin gerçek sahiplerinin yurdunda binlerce yıl paylaşılan ve insanoğlunun o güne değin ulaşabildiği ama o günden sonra da bir daha yüzünü bile göremediği birbirlerini “gırtlaklamadan” kardeşçe ve birarada yaşama becerisi zorbalıkla ellerinden alınmış olan Anadolu’da yaşayan, Anadolu’dan gelip geçen onlarca kavmin barış şenliklerinde coşkuyla okunan ve zevkle dinlenen bir destanı olarak kalmasıdır.

Yine de, Sokrates’in kendini tutamayıp Homeros’u adeta aklarcasına söyleyivermiş olduğu, “Zeus da kim ? Bizim Apollonumuz var...” isyanı, aynı top raklarda daha sonra “Sinoplu” Diyojen’in ağzında, işgalci İskender’e karşı o meşhur, “Gölge etme!...” fırcasıyla, ya da Timurlenk’i “adam yerine bile koymadığını” yüzüne karşı söyleyiveren Nasreddin Hoca’yla, zaferle sonuçlanan Dumlupınar ve Sakarya savaşlarının ardından Mustafa Kemal’in ağzından dökülürken, “Hektor’un öcü alındı” sözcükleriyle, tıpkı İlyada’nın kapanışındaki gibi, Troya Savaşları’nın henüz daha bitmediğini, insanoğlunun Troya’nın direnişini destanlaştıran yaşam tercihlerini yeniden hayata geçirip bir kez daha yıkılmamacasına yerleştirene kadar da devam edeceğini gösteriyorlar mı ?

Bir Varmış, Bir Yokmuş

Ahmet ONAY

“Göç”, sözcüğü hiç bir tarafın, göç edenlerin de, göç edilen ülkelerin de kabul etmediği 60 yıllık bir hikaye.

Bir tarafın “konuk işçi” olarak adlandırılmayı, algılamayı, düşünmeyi çok sevdiği, diğer tarafın ise “memlekete kesin dönüş yapma” özlemi ile yanıp tutuştuğu “göç hikayesi”.

Ne bir taraf “konuk işçi” demekten, ne öteki taraf “kesin dönüş”ten söz etmekten vazgeçmeden geçen onlarca yıl.

Birinci kuşak... ikinci kuşak... üçüncü kuşak ve nihayetinde dördüncü kuşak kapıyı çaldığı halde vazgeçilmeyen söylemler ve özelemler. Biriken, büyüyen, içinden çıkılmaz hale gelen sorunlar, tartışmalar, çözüm önerileri, akıl vermeler...

Bir tarafın monolitik, homojen olmaktan büyük mutluluk duyan bir ulusal devleti, öteki tarafın işçi dövizlerine umutlarını bağlamış ulusal devleti vardır. Biri monolitik ve homojen yapısının bozulmaması için uğraşırken, öteki belli belirsiz, teoriksiz, politikasız, eylemsiz ve örgütsüz olarak, varlığını korumaya çalışır.

Bir tarafın “tehdit algısı” monolitik yapının bozulması, heterojen bir topluma dönüşme, ulusal devletin çift dillik içinde çözülmesi iken; diğerinin “tehdit algısı” ülkesine sürülmektir.

Bir taraf “hıristiyan Avrupa kültürü” sahibi olmakla övünürken, diğer taraf “elhamdüllillah müslümanız”la “haçlılara karşı” direnir.

Bir taraf “cahil, köylü ve de Türk”ü tanımak, algılamak ve bir yolunu bulup ülkesine göndermek için multikültürden “*leitkultur*”e kadar her yolu denerken, öteki taraf “sümüklü” böcek yiyen, tuvaletin ne olduğunu yüzyıllar sonra öğrenmiş, evinin içinde ayakkabısıyla dolaşan “pis Avrupalı”nın hüsmünden korunmaya çalışır.

Bir taraf bu “ekzotik varlığı” tanımak için “*öffenen tür*” turlarına katılarak ne kadar “yabancı dostu” olduğunu, ne kadar “anti-rasist” olduğunu göstermekten hoşlanırken; diğer taraf “allahın kutsal mekanında” hoca efendinin verdiği vaizlerle öteki tarafın huyunu, suyunu öğrenir.

Bir tarafın multikültürü, öteki tarafın “Türkiyeliler”i vardır. Multikültürcüler hümanisttir, “Türkiyeliler” onlardan daha fazla hümanisttir.

“*Leitkultur*”cüler “patriotist-milliyetçi”, ötekiler “milliyetçi-vatanperver”dir.

Çift dili, iki dili, yarım dili, ana dili, çok dili olan herkes konuşur. Sözcükler, terimler, kavramlar ortalıkta uçuşur. Herkes bir şey söyler, herkes aynı şeyi söyler, ama hiç kimse hiç kimseyi duymaz, anlamaz.

Müslüman islamiyeti, Türkiyeli Türkiye’yi bilmezken, hıristiyan demokrat, yeşil ve solcu multikültürcüler onlardan “müslümanlığı” ve “Türklüğü” öğrenmeye çalışır.

Büyük büyük laflar edilir. Türklerin “boş zamanlarında kendi aralarında Türkçe konuştukları”ndan şikayet edilir. Yerlere tüküren, anaavrat küfreden “Türkler” uyarlaştırılmaya çalışılır.

Ve göç edenlere, “konuk işçilere” denilir ki, “her şeyin sırrı dildedir, ülkenin dilini öğrenmek zorundasınız”. Öğrenildi miydi her şey birden çözülmeyecek, küfürler sona erecek, uygarlaşma gerçekleşecek!

Yine de hiç bir şey olmaz. Zorunlu dil kursları, zorunlu dil sınavları sürüp giderken, her şey yerli yerinde kalır, “evli evinde, köylü köyünde” kendi sorunlarıyla yaşamaya devam eder.

Bir taraf “Türk” göçmenleri uygarlaştırdı entegre etme planları yaparken, diğer taraf “paralel toplum” oluşturmakla suçlanır. Uygarlıktan nasibini almamış olanlar uygarlık dersi verirken, demokratlıktan nasibini almamış olanlar demokrat olarak ortalıkta dolaşır.

Bu manzara-i umumiye içinde, demokrasi, insan hakları, hukuk sadece sözde vardır.

Açıktır ki, bir taraf öteki tarafın kalıcı olmasını istememektedir. Ama gönderecek “demokratik” gerekçesi yoktur. Açıktır ki, öteki taraf da kalıcı olmaya niyetli değildir. Ama yeni kuşakların gidecekleri bir başka yerleri de yoktur.

Bir taraf mutlaka ve ille de entegrasyon derken, “entegrasyonun ilk şartı ülke dilini öğrenmektir” diye dayatırken, öteki taraf bunun en doğal insan hakkı olan kendi iradesiyle seçme hakkına saldırı olduğunu bile bilmez. Onun bildiği tek seçme hakkı, 4-5 yılda bir yapılan genel ve yerel seçimlerde oy kullanmaktan ibarettir.

Bir taraf öteki tarafı koyduğu kurullarla, ama kendisinin kim ve ne olduğunu söylemeksizin entegrasyona davet ederken, öteki taraf kime ve neden entegre olması gerektiğine ilişkin bir tek fikre bile sahip değildir. Bildikleri de, camiye gidenin hoca efendiden, gitmeyen futbol maçlarından öğrendikleriyle sınırlıdır.

Bir taraf Viyana kuşatmasının anılarını gözünde canlandırarak, diğer taraf “Avrupa Avrupa duy sesimizi, duyduğun Türkün ayak sesleri” diyerek tarih yazarlar.

Multikültürcüler iki dilli sahne oyunlarıyla, iki dilli edebiyatla, iki dilli kültürel etkinliklerle araya girmeye çalışırken, kendilerini Türkiyeli olarak tanımlayanlar bu edebiyatta, bu etkinliklerde yer ve rol kapmaya çalışırlar.

Bu körler ve sağırklar diyalogudur.

Oysa göçmen işçi fazla bir şey talep etmez. Onun tüm talebi, bir ücret karşılığı çalışmak ve nerede ve nasıl harcaacağını, kullanacağını bile bilmediği parayı biriktirmektir.

Göçmen işçi uzun yıllar her söylenene “ja... ja” demeye alışmışken, göçmen gençler diskoteklerden dışlanmamaya çalışırlar. Çocuklar “nein... nein” diye büyürler, “deutsch” olmanın hayaliyle gelişirler, “deutsch” olmanın hayal kırıklığıyla Türkleşirler.

Bu hikaye altmış yıldır sürüp gider. Bu hikayeden kıssadan hisse çıkartılamaz. Masal olmadığı için de gökten üç elma düşmez. Olmayan elmaları da kimse yiyemeyeceği için, bu hikaye de böylece sürüp gider.

10 Mayıs - Cuma. Paris'te yapılmakta olan ABD-Vietnam barış görüşmelerinde güvenliği sağlamak gerekçesiyle Paris dışından yeni güvenlik gücü getirilir. Öğrencilerin protesto eylemleri sürer ve her tarafta barikatlar kurulur. Kaldırım taşları polise karşı direnişin en önemli silahıdır. Toplum polisi gece yarısı saldırır. Taşradan gelen Hareketli Polis Birlikleri saldırının başını çeker. Sonuç, 251'i polis, 102'si öğrenci toplam 367 kişi yaralanır. 468 öğrenci tutuklanır. Çatışmalar süresince 60 otomobil yakılmıştır. Taşradan getirilen Hareketli Polis Birlikleri'nin öğrencilere karşı gösterdiği şiddet kamuoyunun tepkisine yol açar.

13 Mayıs - Pazartesi. Sendikalar ülke çapında 24 saat genel grev ilan ederler. Paris sokaklarını dalga dalga insan yığınları kaplar. Öğrenci eylemlerine, öğretim üyeleri, sendikalar ve çok sayıda siyasi kişi de katılır. Fransa'nın bütün kentlerinde yürüyüşler ve protesto eylemleri başlamıştır.

Nantes'de Sud Aviation işçileri greve başlar, fabrikayı işgal ettikler ve fabrika yöneticilerini bürolarına hapsederler.

14 Mayıs - Salı. Nantes'de Bouguenais işçileri fabrika kapılarına kaynak yaparak yöneticileri içeriye hapsederler.

15 Mayıs - Çarşamba. Sorbonne'a çok yakın ve *Quartier Latin* mahallesinde bulunan *Odéon Tiyatrosu* öğrenciler tarafından işgal edilir. Burası durmaksızın süren toplantıların düzenlendiği devrim bürosuna dönüşür.

Cleon'daki Renault işçileri aynı biçimde greve başlar ve fabrikaya kızıl bayrak çekilir.

18 Mayıs - Cumartesi. Özel sektörde başlayan grev dalgaları kamu sektörü ve devlet bürolarına kadar yayılır. Greve katılan işçilerin sayısı 2 milyona ulaşır.

Cannes Film Festivali'nin 3 jüri üyesi istifa ederken aralarında Alain Resnais, Carlos Saura gibi isimlerin olduğu bazı yönetmenler filmelerini yarışmadan çekerler. Düzenle-

me komitesi ertesi gün festivali iptal eder. Romanya'da bulunan Devlet Başkanı *General De Gaulle* resmi ziyaretini kısa keserek acilen ülkeye döner.

22 Mayıs - Çarşamba. Fransa'da 8 milyonun üstünde çalışan greve gider. Almanya'ya gitmiş olan Daniel Cohn-Bendit'in Fransa'ya girişi yasaklanır. Protesto yürüyüşlerinde çatışmalar olmaz.

24 Mayıs - Cuma. Paris'te tarihin en büyük işçi mitingi yapılır. Öğrenciler eylemlerini Lyon garı çevresine yayarlar.

General De Gaulle televizyonda Fransızlara hitaben yaptığı konuşmada, halkoyuna sunulacak bir yasa tasarısından söz eder. Ve kendi cumhurbaşkanlığını ortaya koyar. Sokaklar General'in istifasını ister. Polisler yeni çatışmalar yaşanır. *Quartier Latin*'de şiddetli çatışmalar olur. Sonuç, 456 yaralı, 795 tutuklanma. Bordeaux, Lyon, Nantes, Marsilya ve Strasbourg'da görülmemiş çatışmalar yaşanmaktadır. Bu arada Lyon'da kaza sonucu kamyon al-

tında kalan bir polis ölür.

25/27 Mayıs - Cumartesi/Pazartesi. Çalışma Bakanlığı'nın Paris Grenelle sokağındaki binasında işçi ve işveren sendikaları müzakerelere başlar. 9 milyonu aşkın işçi grevedir. 1936'da bile grevcilerin toplam sayısının 6 milyon olduğu düşünülecek olursa rakam tarihi ve etkileyicidir. Taraflar arasında Fransız sosyal tarihinin belki de en tanınmış antlaşması, "*Grenelle Antlaşması*" imzalanır. Ancak sendikaların anlaşmasını işçilerin büyük bir kısmı tanımaz. Siyasilerin de katılımıyla öğrenci gösterileri devam eder. En büyük işçi sendikası CGT Paris ve diğer kentlerde kendi başına gösteriler düzenler. Daniel Cohn-Bendit ertesi gün kaçak yollardan Fransa'ya döner.

29 Mayıs - Çarşamba. Bakanlar Kurulu toplantısı iptal edilir. General De Gaulle ortadan kaybolur. Almanya'nın Baden-Baden kentindeki Fransız birliklerine sığınır. *Fransız Komünist Partisi* bir Halk Hükümeti talep eder

30 Mayıs - Perşembe. Radyo General de Gaulle'un Almanya'nın Baden Baden kentindeki bir NATO karargahında bulunan Fransız general Massu ile görüşükten sonra devletin başında kalmağa karar verdiğini, ancak Millet Meclisi'ni feshettiğini duyurur. Generalin yan daşları *Champs-Élysées* caddesi doldurur. De Gaulle yanısı bu yürüyüşe bir milyona yakın kişi katılır.

31 Mayıs - Cuma. Başbakan Georges Pompidou yeni bir hükümet kurduğunu açıklar. Hafta başında hemen hemen bütün işyerlerinde işbaşı yapılır, grevler sona erdirilir. İşgal altındaki Sorbonne boşaltılır.

Ve Mayıs Rüyası sona erer.

Duisburg-Essen Üniversitesi'nde Protesto

6 Haziran'da, Fransızca Bölümü öğrencilerinin girişimiyle Essen Üniversitesi yerleşkesinde geniş çaplı bir protesto eylemi düzenlendi. Üniversite rektörlüğü, Fransızca Bölümü'nü, yeniden doldurmayı öngörmediği bir profesörlük kürsüsü nedeniyle kapatma noktasına getirdiği için, öğrencilerin sert tepkisiyle karşılaştı. Öğretim üyelerinin de desteklediği protestoda, bildiri okuyarak yürüyüşe geçen binin üzerinde bir topluluk, kendileri sembol niteliği taşıyan Fransız "*Centre Culturel*" kurumu binası önüne gelerek, eylemine burada devam etti.

Rektörlük makamına yeni atanan **Prof. Dr. Ulrich Radtke** önderliğinde üniversite yönetiminin, bütçede verilen açığı kapatmak amacıyla tasarrufa gideceği, üniversitelerarası rekabet nedeniyle devletin sübvansiyonladığı bölümlere gelecekte daha fazla ağırlık vermesinin beklendiği ve verimli olmadığı saptanan dalların da kapatılacağı görüşünün öğrenciler arasında yaygın olduğu gözlemlendi. Rektörlüğün, kademe- li olarak elit bir üniversite hedeflediği düşünüldüğünden, bunun kararlı eylemlerle engellenmesi gerektiği savunuldu.

TÜRKÇENİN AYDINLIK İNSANLARI. SİZE **CUMHURİYET** YAKIŞIR.

Cumhuriyet
HAFTA

Starkenburg Str. 5
64546 Mörfelden/Walldorf
Tel.: 0 61 05 | 98 17 46

LA BEAUTÉ

EST DANS LA RUE

VOTEZ TOUJOURS

JE FERAI LE RESTE

COMITE D'INITIATIVE POUR LE MOUVEMENT ETUDIANT

Her şey bir fotoğrafla başlar...

Vietnamlı savaşçının ABD kuklası Güney Vietnam ordusunun bir subayı tarafından, kameralar önünde katledilişinin fotoğrafıdır bu.

1965 yılında ABD tarafından işgal edilen Vietnam ilk kez dünya kamuoyunun dikkatini çeker. Fransız solcu öğrenciler Vietnamla Dayanışma eylemleri başlatır.

22-23 Mart - Cuma. 23 yaşındaki Alman-Fransız bir öğrenci Daniel Cohn-Bendit'in öncülüğünde 150 kişilik bir grup öğrenci, Paris banliyösünde bulunan Nanterre Üniversitesi rektörlüğünü işgal eder. Öğrenciler oluşumlarına "22 Mart Hareketi" adını verirler.

22 Nisan - Pazartesi. Kültür insanı, Fransız olduğu kadar dünya sinema mirasına sahip çıkan, Fransız Sinematek'inin kurucusu ve başkanı Henri Langlois görevine iade edilir. Langlois'in Şubat ayında devrin Kültür bakanı Andre Malraux tarafından azledilmesi, başta sinema dünyası olmak üzere Fransız aydın kamuoyunda büyük tepki yaratmıştı. 2 ay süreyle yönetmenler, ünlü oyuncular ve sanatçılar büyük gösteri ve eylemlerle bakan ve iktidarı protesto etmişlerdi.

3 Mayıs - Cuma. Nanterre Üniversitesi kaynamaktadır. Rektör okulu kapatmağa karar verir. Daniel Cohn-Bendit ve 7 arkadaşı Disiplin Kuruluna sevk edilir. Paris Sorbonne Üniversitesi'nde sol öğrenci örgütü UNEF'in (Ulusal Öğrenci Dernekleri Birliği) bürosu "Occident/Bati" isimli faşist bir öğrenci grubu tarafından yakılır. Nanterre'li öğrenciler Sorbonne'lu arkadaşlarıyla dayanışmaya gelirler. Sorbonne rektörü polisin üniversiteyi boşaltmasına izin verir. Öğrencilerle polis arasındaki şiddetli çatışmalar civara, Quartier Latin mahallesine yayılır. 20'si ağır 100'ün üstünde kişi yaralanır, 596 kişi gözaltına alınır.

6 Mayıs - Pazartesi. Öğrencilerin Quartier Latin'de gösteri yürüyüşünün fazla kalabalıklaştığı gerekçesiyle polis müdahale eder. Polis saldırısında pek çok gösterici yaralanır. Öğrenciler sokaklara barikat kurarlar. Sonuçta 600 civarında öğrenci, 345 polis yaralanmış, 422 kişi tutuklanmıştır. İlerleyen günlerde protesto gösterileri diğer taşra kentlerine, tüm Fransa'ya yayılır.